

Linnamäe Peekon

võis kasutada poliitilist siseinfot põllumajandustoetuse saamiseks. Lk 3

Reimo ja Robin Särg unistavad

autospordis suurelt. Lk 6–7

Lääne Elu

Loe värskaid uudiseid www.le.ee

LAUPÄEV, 9. DETSEMBER 2017 | NR 143 (4088) | 1 EURO

Ülle Koha

ootas neli ja pool aastat poega koju. Lk 4

ARVO TARMULA

Taeblasse ja Paliverre sõitis reedel Haapsalust nii palju inimesi, et transpordifirma M.K.Reis-X pidi liinile panema ka lisabussi.

ROHELISED BUSSID

Põhja-Läänemaa liinibuss tuleb edaspidi ette tellida

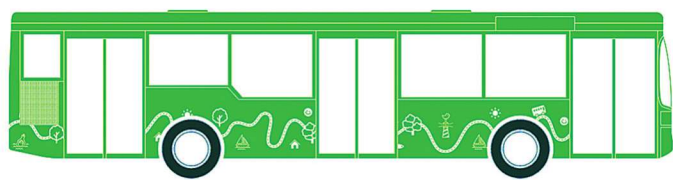
Tuleva aasta 1. juulist hakkavad Põhja-Läänemaa maakonnaliinidel sõitma ainult nõudebussid, millega sõitmise soovist tuleb päev varem teada anda.

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

Sel nädalal sõlmis Lääne maavalitsus lepingud bussifirmadega M.K.Reis-X ja Go Bus, mis hakkavad 1. juulist Läänemaa bussiliine teenindama. Lepingud hõlmavad kogu endist Lääne maakonda ning on sõlmitud 8,5 aastaks. Hange oli jagatud kolme gruppi. Uus grupp on Põhja-Läänemaa liinid, kus sõidavad ainult nõudebussid. Sellises mahus nõudeliine pole Eestis seni rakendatud. „Kui on soov sõita Haapsalust Nõvale, tuleb päev varem helistada ja sõidusoovist teada anda,” tutvustas uut süsteemi Lääne maavalitsuse ühistranspordi vaneminspektor Külliki Kübar. „Järgmisel päeval tuleb sõita Haapsalu–Linnamäe bussiga Linnamäele ja seal ootab Nõva buss.”

„Sõidusoovist tuleb kindlasti teada anda eelmisel päeval enne kella kuut õhtul. Muidu ei jõua bussifirma enam sõitu korraldada,” toonitas ta.

Nõva, Dirhami ja Varikuga ühenduse pidamiseks tuleb kuus bussiliini. Mõni päev saab bussiga Variku kaudu Nõvale, teine päev sõidab buss Dirhami kaudu. „Nõudebuss ei ole mitte Põhja-Läänemaa takso, mis viib inimese Linnamäelt sinna, kuhu ta soovib, vaid see sõidab ikka

Kunstnik Fred Kotkase tehtud uute busside kujundus.

ESKIIS

kindlaks määratud marsruuti,” ütles Kübar.

Kui buss on tellitud, ei pea enam muretsema, sest buss tuleb isegi ühe reisija pärast. Nõudeliine sõidab Go Bus, mis pakub liinikilomeetri hinnaks 0,957 eurot.

M.K.Reis-X Haapsalu esindaja Hardo Tamme ütles, et nemad ei proovinudki nõudeliine endale saada. „Esiialgu on see keeruline. Bussijuht peab ju valvel olema, aga sõitu võib-olla ei tulegi. Bussifirmale see kasulik ei ole,” ütles ta.

Palju pisikesi muudatusi

Go Bus hakkab sõitma ka Hanila ja Lihula liine, pakkudes seal liinikilomeetri hinnaks 0,92 eurot.

Ülejäanud maakonna- ja linnaliinid ning nelja kaugliini Tallinna, Tartu ja Pärnu suunal hakkab tuleval aastal sõitma M.K.Reis-X, kes pakub liinikilomeetri hinnaks 0,889 eurot.

Laias laastus jääb liinikilomeetrite hind samaks praegusega.

Üldjoontes jäävad sõiduplaanid sarnaseks praegusega, kuid paljud liininumbrid muutuvad. Nõudeliine tuleb ka Lihula kanti. Uuena lisandub kaugliin Haapsalu ja Keila vahel, millega pääseb hommikul Keilasse ja õhtul Haapsallu tagasi.

Kui buss on tellitud, ei pea enam muretsema, sest buss tuleb isegi ühe reisija pärast. Nõudeliine sõidab Go Bus.

Kui palju sõit maksma hakkab või kas tuleb tasuta sõit, ei osanud Kübar praegu öelda. „tasuta sõit sõltub valitsusest,” ütles ta.

Tuleva aasta 1. juulist hakkavad Läänemaa liinidel sõitma tuttuud bussid, sest need andsid konkursil eelise. Kõikides bussides tuleb kasutusele nüüdisaegne piletimüügisüsteem. „Bussipileti asemel peab reisija hankima plastkaardi, millega sõidu

eest tasuda. Kaardile saab raha peale laadida ja osta vajadusel ühe pileti, vajadusel kuukaardi,” ütles Kübar.

Busse on vähemalt kolmes suurus. Pisemad on 19 istea ja kolme seisukohaga. Keskmi- sed sobivad linnaliinidele ja on suuruse poolest sarnased praegustega. Kõige suuremad sobivad kaugliinidele Tartu, Pärnu ja Tallinna vahele. Turvalisust aitab parandada turvavöö, talverehvide ja alkoluku kasutamise kohustus.

Harjumaa korraldab

Haapsalu linna ja selle lähikümbrust teenindavatesse bussidesse saab siseneda nii lapsevankri kui ka ratastooliga.

Tamme ütles, et sel aastal tellib M.K.Reis-X bussid ära. „15 busi ja paar tõenäoliselt pealegi,” ütles ta.

Maaliinibusside põhivärv hakkab olema roheline ning nendel on kujutatud maakonnale oma- seid motiive. Ühtse uue väliskujunduse tegi bussidele kunstnik Fred Kotkas.

Lääne maavalitsus sõlmis nimetatud vedajatega lepingud pärast hanket võitjate väljakuulutamisele järgnenud 14päevast ootega. Ühtegi vait ei laekunud.

Tulevast aastast hakkab Läänemaa bussiliiklust korraldama Harjumaa ühistranspordikeskus.

URMAS LAURI

Kõik tellijad saavad lehe vahel Lääne Elu kalendri.

Lääne Elu tegi koos hobi- fotograafidega kalendri

Järgmisel laupäeval ilmuva Lääne Elu paberlehe vahel saavad kõik tellijad 2018. aasta lauakalendri, mille fotode autorid on Läänemaa hobifotograafid.

„Tahtsime teha midagi ilusat, mis rõõmustaks meie lugejaid ja meid endid ka,” ütles Lääne Elu reklaamitoimetaja Ave Tapner.

Kalender väärtustab Läänemaa fotograafide loomingut. „Läänemaal on palju imelisi hobifotograafe. Nende fantastilisi fotosid saab küll näha näiteks sotsiaalmeedias ja paar korda aastas ka mõnel fotonäitusel, kuid nad väärivad seda, et veel nähtavamal olla,” ütles Lääne Elu ajakirjanik Lemmi Kann, kes ka ise fotoaparaadiga armastab maailma avastada.

Et hobifotograafe, kelle vahel valida, ja nende fotosid on kordi rohkem, kui ühte kalendrisse mahub, tuli valikule seada raamid. „Tahtsime, et meie kalendris ei oleks mitte lihtsalt väga ilusad ja traditsioonili-

sed pildid Haapsalust ja Läänemaa, vaid midagi erilist. Nii sündis kontseptsioon „Müstiline Läänemaa”. Valiku tegemise aluseks sai see, et igas fotos peab olema midagi salapärast,” selgitas Kann.

Nii leiabki Lääne Elu kalendrist Uve-Rain Uusranna, Vendo Jugapuu, Kauro Kuiki, Reet Stimmeri, Vaiko Noore, Tairi Tappo, Olev Mikkela, Arvo Tarmula, Eikki Voolaiu, Andi Vesikioja, Kalju Juuriku, Aile Nõupuu ja Cristo Pihlmae fotod.

„Kalendri kõige suurem väärtus ongi just meie fotograafid, kes on salvestanud imelisi hetki kõikjalt Läänemaa. Meil omakorda on suur heameel vahendada loominguliste inimeste tegemisi nii selle kalendri kui ka meie väljaande vahendusel,” ütles Lääne Elu peatoimetaja Andrus Karnau.

Et see kalender sündida sai, tuleb tänada ka Läänemaa ettevõtteid, kes ettevõtmisele öla alla panid.

LÄÄNE ELU

Jazzkaare kultisponsor

Danske Bank

Jõulujazz Haapsalus!

Festival Jõulujazz 24/11-13/12/17

N 14.12 kell 19 Haapsalu Kultuurikeskus
Hernan Romero, Kestutis Vaiginis, Carmen Estevez (USA–Leedu–Hispaania)

Piletid hinnaga 10 € müügil Kultuurikeskuse kassas, Piletilevi müügipunktides ja internetis www.piletilevi.ee. Tund enne kontserdi algust pilet kohapeal 15 €.

Jazzkaare info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.

jazzkaar.ee

● JUHTKIRI

Hind ei ole ainus kriteerium

Tulevast suvest hakkavad Läänemaa maakonnaliinidel sõitma ainult äsja tehastest välja veerenud bussid. Praegu ei ole veel lõplikult selge, kas täitub keskerakondlasest ministri Kadri Simsoni aastatagune maakonnasisesse tasuta bussisõidu lubadus. Pole aga põhjust arvata, et dotatsioon väheneks. Seega jääb bussipileti hind halvemal juhul samaks, paremal juhul aga odavneb või ei pea sõidu eest enam üldse maksma.

Agas isegi uute busside ja tasuta sõiduga ei saa kõik läänlased rõõmustada, sest igale poole buss lihtsalt ei jõua. Läänemaa põhjaosas – Dirhami, Nõva, Variku – on bussiühendus Haapsaluga juba praegu nii kehva, et näiteks sealt maakonnakeskuses tööl käia ei ole võimalik. Argipäevahommikuti jõuab ainus Nõva buss Haapsallu 9.25 ja neljapäeva hommikul ei tule sealt ühtegi bussi.

Ainus buss Haapsalust Nõvale läheb tööndala sees 14.30. Äärmisel juhul saab Nõvalt bussiga Haapsalus koolis käia, aga tööl küll mitte, sest kelle tööpäev lõppeks 14.30?

Bussiühenduse planeerijad põhjendavad harva graafikut sõitjate vähesusega. Aga nii ebamugavate bussiaegadega ei sõida Haapsalu bussiga need vähesedki elanikud. Juulikuust tuleb oma sõidusoovist hakata bussifirmale päev varem teada andma. Selline lahendus hoiab ehk raha kokku, aga vähendab kindlasti sõitjate hulka. See, kas bussipilet Haapsalust Nõvale maksab kolm või null eurot, on nii kehva ühenduse puhul vähetähtis.

Tähelepanuväärne on lepingu pikk kehtivusaeg – kaheksa ja pool aastat. See võib olla hea, kuid võib olla ka halb, kui näiteks kuue aasta pärast sõidavad mujal Eestis juba nii moodsad bussid, millest praeguse hanke korraldajad unistadagi ei osanud. Kiitust väärivad aga hanke ettevalmistajad töö põhjalikkuse eest. Seda juhtub harva, et keegi hanke tulemusi ei vaidlusta.

● TEISED LEHED

Seeder: riigi maksed II pensionisambasse tuleb lõpetada

POSTIMEES. Pensioni esimene samm peaks säilima ja teise samba riiklike maksete arvel oleks seda võimalik suurendada, kirjutas IRLi esimees Helir-Valdor Seeder.

„Pensioni teise samba lõpetamise revolutsiooniliseks sammuks ei ole meie poliitikutel ja finantselitel valmis. Kehtiva pensionisüsteemi negatiivsed tagajärjed on veel laiemalt teadustamata. Ülemineku esimene samm võiks olla teise samba vabatahtlikuks tegemine. Nii asendame inimeste kohustuse raha raisata õiguse ja vabadusega seda teha,” kirjutas Seeder.

„Teine samm on ehk pankade ja finantsvahendusektori otsetoetused ning võõra raha pööritamine fondides, mis ei lahenda praeguste tööealiste pensioniprobleeme, tuleb lõpetada. Mõistlik on selle asemel tagada elujõuline järeltulev põlvkond, kes tegelikult kindlustab meie tuleviku,” märkis Seeder.

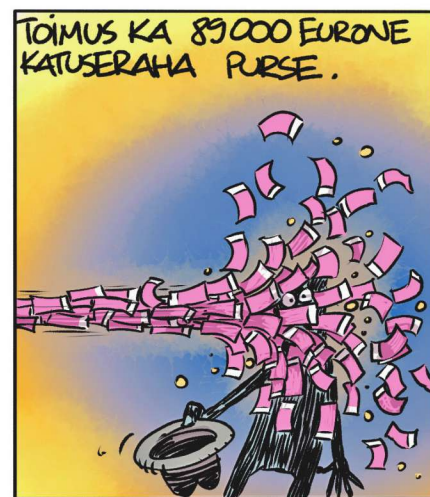
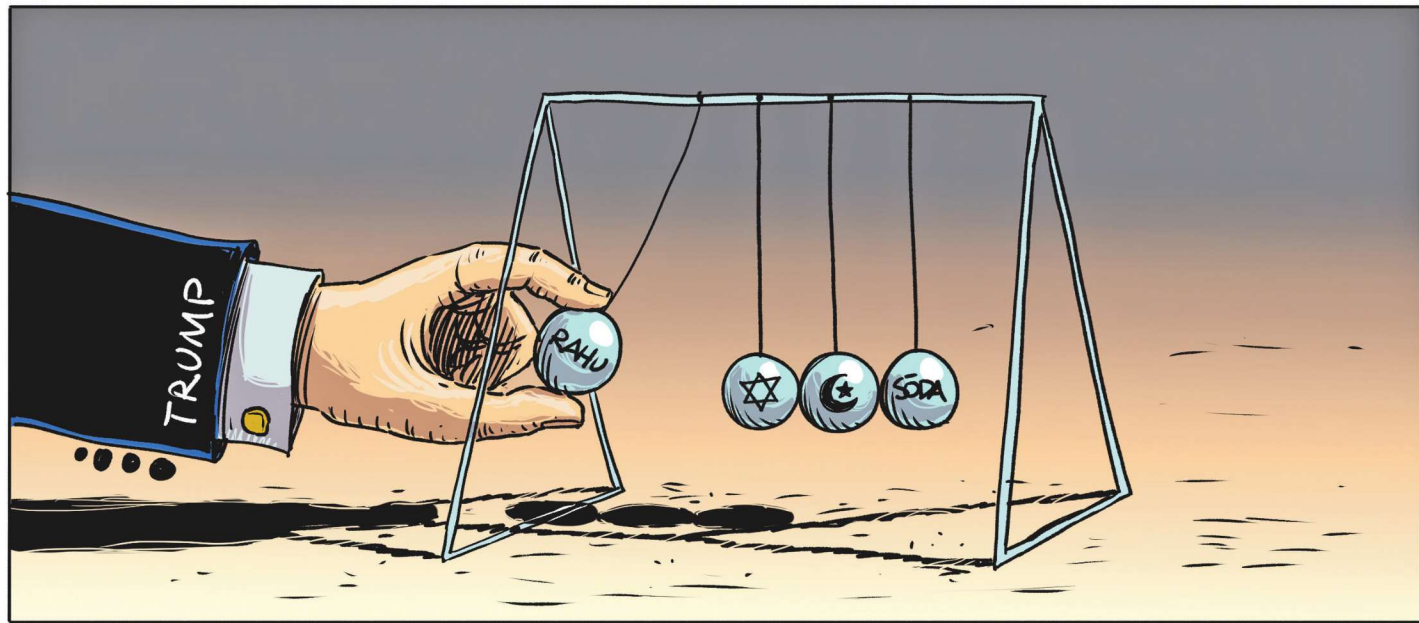
2017. aastal maksab riik teise pensionisambasse 314 miljonit eurot. Seeder tegi ettepaneku, et see raha võiks kulu- da pensionide 10protsendiliseks tõstmiseks (167 mln), demograafilisteks meetmeteks (100 mln) ja hariduse rahastuse parandamiseks (47 mln).

● LAUSELAEN

„Eesti teenib viina ja õlle aktsiisituluga eelarvesse suurema protsendi kui ükski teine ELi riik.”

Ajakirjanik Aivar Õepa, LE, 7. detsember 2017

NÄDAL

Eesti jäi ELi eesistumisega plussi

Eesti tegevus Euroopa Liidu (EL) eesistujana ei pruugi küll paljudele meelde jääda, kuid meile endile oli see mitmes plaanis kasulik.

Võib jääda mulje, et Eesti aeg Euroopa Liidu eesistujana on tükk maad tagasi läbi saanud. Eriti Tallinnas, kus pole sügisega võrreldes juba mõnda aega olnud näha suletud tänavaid ega vilkuriga politseiautode vahel liikuvaid mustade esindusautode kolonne. Tegelikult lõpeb Eesti eesistumine alles kolme nädala pärast, aastavahetusel, ning seetõttu on taas paslik küsida klassikaline küsimus: kes oli Euroopa Liidu eesistuja enne Eestit ehk tänava esimesel poolaastal?

Kui te ei guugeldanud, siis on suur tõenäosus, et vastaste: ei mäleta. See on OK, ka mina ise ei mäletanud. Õige vastus on Malta, väike saareriik keset Vahemerde.

Kui meie ei mäleta Maltat, siis kas keegi teistes Euroopa riikides pani tähele ja jättis meelde Eesti pingutusi viimase kuue kuu vältel? See on pigem retooriline küsimus, seega küsime teisiti: kas Eestil oli eesistumisest kasu?

Mida enam eesistumisperioodi lõpu poole, seda enam kippusid seda kajastavad ametlikud pressiteated juba pealkirjas sisaldama sõna „töövõit”. Tihti selgus lugedes muidugi, et tegu oli liialdusega või vähemalt „võiduga” iseenda püstitatud teoreetiliste eesmärkide üle. Või siis üldjuhul taas mõne Euroopa Liidule oma sealse kompromissiga, kus võit seisnes selles, et keegi osapooltest otseselt oma tahtmist ei saanud.

Päris võidud on loomulikult ka olemas. Esiteks on saanud selgeks, et paari erandiga saavad kõik Eesti ministrid Euroopa tasemel koosolekute juhtimise ning inglise keeles suhtlemisega täiesti rahuldavalt

ANVAR SAMOST
kolumnist

või lausa hästi hakkama. Seda on hea teada, sest ilmselt sõltub nendest oskustest rohkem, kui iga päev aimata oskame.

Sama ja ehk enamgi veel võib tõdeda Eesti ametnike kohta, alustades Matti Maasikast ja lõpetades nendega, kes pidid kõige lihtsamaid korralduslikke töid tegema. Peale selle võib kindel olla, et nii ametnikud kui ka poliitikud said kuue kuuga kogemusi, mida nad muidu poleks saanud, ning tegid pingutusi, mis nende võimeid edasi arendasid. Selle kõige eredam näide on peaminister Jüri Ratas.

Peaministri kohtumiste juures olnud inimesed kirjeldavad, et esialgu kobavalt toimetanud ja pisut keelega kimpus olnud mees on praegu usutav, hea mainega ja enesekindel. Ka tema inglise keel on palju edasi läinud.

Tähtis on samuti tähele panna, et peaministrile ja mitmele ministrile on eesistumine olnud aega ja keskkonda nõudev kohustus niigi pingelise sisepoliitilise olukorra peal ja kõrval. Ratas on edukalt vältinud või lahendanud mitu kriisi oma erakonnas ning enda juhitud valitsuskoltsioonis. Ka see on kindlasti Eesti võit, sest nagu juba palju korratud, valitsuse lagunemist – eesistumine

või mitte – pole kellelgi poolteist aastat enne valimisi vaja.

Suureks võiduks, kuigi mitte päriselt väljakuulutatud digitaalses võttes, saab pidada Euroopa liidrite Tallinna tippkohtumist septembris. Tõsiasi, et Prantsuse president Emmanuel Macron, Suurbritannia peaminister Theresa May ning Saksa liidukantsler Angela Merkel koos mitmekümne kolleegiga kaks päeva Tallinnas veetsid ning neist kaks esimest käisid sel ajal oma riigi Tapal teenivate sõduritega kohtumas, on aus julgeolekupoliitiline saavutus. Kõigil neil Euroopa riigitegelastel on nüüd isiklik suhe Eestiga.

Eesti teab eesistumise lõpuks hulga paremini teid, kuidas Euroopa Liidus oma eesmärgid saavutada, ning tunneb inimesi, kellest see sõltub. Tõsi, endiselt jääb meie poliitilisel tasandil puudu ideedest ja otsustavusest, et neid eesmärgid selgelt sõnastada, kuid mine tea – vahel on oskuste tekkimine piisav eeldus tegudele.

Eesistumise kuluefektiivsust võib arvutada ei ole võimalik ega ole mõtet. Aga lõpuks peab nimetama võiduks sedagi, et eesistumine andis silmatorkava kiirenduse Eesti maksumaksjale kuuluvale lennufirmale Nordica, mis jõuab tänava plaanitust varem plussi.

Ja kes on riik, kes Eestilt Euroopa Liidu eesistumise 1. jaanuaril üle võtab? Et te ei peaks jälle guugeldama, on see siin kohe ära öeldud: Bulgaaria. Võib kihla vedada, et isegi nemad saavad hakkama, või vähemalt nii aasta-paar hiljem näib, sest keegi ju täpselt ei mäleta.

● Mida enam eesistumisperioodi lõpu poole, seda enam kippusid seda kajastavad ametlikud pressiteated juba pealkirjas sisaldama sõna „töövõit”.

● MINISTER LÖÖGI ALL

Linnamäe Peekon võis pöörata poliitilise siseinfo rahaks

Postimees kirjutas, et Linnamäe Peekoni juhid võisid pöörata poliitilise siseinfo rahaks, kui mullu sügisel võtsid jõudluskontrollis arvele 584 emist.

ANDRUS KARNAU
andrus.karnau@le.ee

Mullu sügisel alanud uue valitsusk koalitsiooni läbirääkimistel leppisid Keskerakonna, sotside ja IRLi poliitikud kokku, et seakasvatajad saavad 2 miljonit eurot otsetoetusi. Keskerakonna poolt vedasid neid kõnelusi riigikogu liikmed Kadri Simson ja Siret Kotka-Repinski. Seakasvatajad pidid saama iga emise pealt 200 eurot. Selleks, et toetust saada, pidi seafarm olema jõudluskontrolli all.

Ott Saareväli eitab

Poliitiline kokkulepe sündis mullu 14. novembril. Kaks päeva pärast seda esitas Linnamäe Peekon jõudluskontrollile avalduse, et emised arvele võetak. Postimees kirjutas, et kuna seafarm esitas jõudluskontrolli avalduse kaks päeva pärast toetuse maksimise otsust, siis on alust kahtlustada, et omanikud kasutasid siseinfot, et hankida toetus Linnamäe Peekonile.

Veerand Linnamäe Peekonist kuulub praeguse majandusministri Kadri Simsoni elukaaslase Teet Soormi isa Ain Soormi firmale. 22. novembril 2016 võeti Linnamäe Peekon tõusigade aretusühistu liikmeks. Jõudluskontroll võttis arvele 584 emist. Kunagi varem pole tõusigade kasvatamisega Linnamäe Peekonis tegeldud. 15. detsembril allkirjastas maaeluminister Tarmo Tamm määruse, millega seakasvatajad said 2 miljonit eurot toetust. Linnamäe Peekonile läks sellest ligi 117 000 eurot.

Linnamäe Peekoni üks omanikke Ott Saareväli ütles Postimehele, et ühistuga liitudes ei teadnud nemad eesootavatest toetustest midagi. „Me ei liitunud jõudluskontrolliga toetuse taotlemise pärast. Me ei ole mingeid toetusi ette teadnud,” ütles ta.

Siim ja Ott Saareväli Lääne Elu telefonikõnede ei vastanud.

Tõusigade aretusühistu juht Urmas Laht teatas pressiteate vahendusel, et Postimehes esitatud süüdistus on ebapädev. „Eriti narr on midagi heita ette maaeluministrile, kelle määrus aitab lahendada sektoris valitsevat katastroofilist seis. Veelgi absurdsemad on süüdistused asjasse mitte puutuva majandusministri suunal,” ütles Laht. Toetust sai ka teine Teet Soormiga seotud firma Saimre seakasvatuse (62 000 eurot).

Linnamäe Peekonis uitab praegu tühjus, sest 6800 siga tuli septembris katku pärast hukata.

ARVO TARMULA

Teet Soorm ametlikult Linnamäel osanike hulka ei kuulu.

Linnamäe Peekoni ostsid mullu Siim (vasakul) ja Ott Saareväli.

URMAS LAURI

Katk tegi puhta töö

Veterinaar- ja toiduamet avastas 19. septembril Linnamäe Peekonis sigade katku, mistõttu tuli 6800 siga hukata. Praegu käivad seafarmis puhastustööd. Ettevõtte üks omanikke Siim Saareväli on öelnud, et pärast puhastustööde lõppu jätkab seafarm tööd.

Linnamäe Peekonile sai sigade katkuga tekkinud kahju hüvituseks 576 070 eurot. Linnamäe Peekonile makstav hüvitis on suurim, mis Eestis sigade katku kahjude hüvitamiseks määratud, sest Linnamäe sigala oli suurim, mida katkupuhang tabanud. Maaülikooli teadlased selgitasid välja, et katkupisik võis seafarmi jõuda koos söödaga.

tust sai ka teine Teet Soormiga seotud firma Saimre seakasvatuse (62 000 eurot).

Linnamäe Peekon vahetas omanikku mullu, kui Atria müüs

selle Siim, Sulev ja Ott Saareväli ja investeerimisfirmale. Üsna kiiresti pärast seda liikusid aga pooled seafarmi aktsiad uutele omanikele. Veerand ettevõttest ku-

lub praegu firmale Tarva Konsultatsioonid. Teet Soorm on Tarva Konsultatsioonide asutaja. Tarva Konsultatsioonide osanik on tema isa Ain Soorm.

Teine veerand ettevõttest kuulub Kalda Investile, mille juhatuses on Lilian Tuvi ja Vahur Laul. Lilian Tuvi on Mati Tuvi abikaasa, Vahur Laul on Lilian Tuvi isa.

Martna linnufarm

Prokuratuur kahtlustab Teet Soormi ja Mati Tuvi oma endise tööandjale HKScanile suure kahju põhjustamises. HKScan on esitanud oma endiste juhtiv-

töötajate vastu hagi 1,1 miljonit eurot. Prokuratuuri teatel on mehed petnud firmalt välja 1,5 miljonit eurot. Väidetav pettus seisnes selles, et Teet Soorm ja Mati Tuvi sõlmisid HKScanile kahjulikke lepinguid ettevõtetele, mida nad ise varjatult kontrollisid. Teet Soorm ja Mati Tuvi eitavad süütegusid ja on öelnud, et tegu on HKScani karistusaktisiooniga.

Karin Soorm on juhatuse liige ka OÜs Ovolex, mis tegeleb linnukasvatusega Läänemaal Martnas. Tarva Konsultatsioonide kõrval on Ovolexi kaasomanikud Hardi ja Kulno Rehkal.

Läänemaa saab näpuotsaga riigipalgalisi töökohti

Läänemaa saab juurde paarikümmend riigipalgalist töökohta, see on vähem kui loodetud, kuid rohkem, kui saavad naabrid Saaremaal ja Hiiumaal.

Ministeeriumid on esitanud ettepanekuid kokku üle 1000 riigitöökoha viimiseks üle Eesti kõikidesse maakondadesse. Läänemaal on praeguse seisuga plaanitud 19 töökohta, samuti üks ka Pärnumaa koosseisu kuuluvasse Lihulasse. Kärklasse läheb 6,8 töökohta ja Saaremaal 10.

Riigipalgalsed töökohad

Keskkonnaamet	1
Veterinaar- ja toiduamet	1
Politsei- ja piirivalveamet	2
Rahandusministeerium	3
SA Archimedes	2
SA Innove	4
Sotsiaalkindlustusamet	1
Terviseamet	3
Töötukassa	2
Kokku	19

Suuresti panustab riik töökohtade viimiseks Ida-Virumaale, kus luuakse kokku 250 uut töökohta. Tartumaale lisandub 200 töökohta, sadakond töökohta tuleb Pärnusse.

Mullu aprillis tegi toonane Lääne maavanem Neeme Suur ettepaneku, et Läänemaal võiksid kolida terviseamet ja keskkonnaamet ning keskkonnainvesteeringute keskus ja jõuministeeriumide hankekeskused. Enim lootis Suur sellele, et tervi-

seamet kolitakse Haapsallu. Riigihalduse minister Jaak Aab on seisukohal, et kuigi maakondadesse töökohtade üleviimine on planeerimisel ja osaliselt tehakse juba ettevalmistusi, on ka neid piirkondi, kus tuleb veel pingutada, et sinna rohkem riigipalgalisi riigitöekohti tekiks. Näiteks tõi ta peale Lõuna-Eesti maakondade ka Läänemaa.

Oktoobri lõpus oli teada, et Läänemaal tuleb kaheksa riigipalgalist töökohta. Nüüd on neid

juba 19. „Koalitsioonis on kokkulepe, et see arv ei tohiks olla üheski maakonnakeskuses alla 30, kümme peab seega veel uskult kindlasti tulema,” ütles Suur.

Töökohtade viimisel maakonnakeskustesse keskendutakse eelkõige keskvalitsuse asutustele, kus mullu töötas ligikaudu 55 000 inimest, neist 45 protsenti Tallinnas. Valitsus soovib aastatel 2017–2019 viia pealinnast välja üle 1000 töökohta.

URMAS LAURI

● LÜHIDALT

Jaak Kastepõld astus Läänerranna volikogust välja

Läänerranna vallavolikogu esimeheks kandideerinud Jaak Kastepõld (pildil) astus volikogust välja.

Kastepõld andis 24. novembril volikogust lahkumise avalduse. Oma lahkumise soovi ta avalduses ei põhjendanud. „Käesolevaga teavitan, et loobun Läänerranna vallavolikogu liikme kohast ja seoses sellega palun lõpetada minu volitused volikogu liikmena,” kirjutas Kastepõld.

Kastepõld ei soovinud Lääne Eluga rääkida. Kastepõllu asemel sai volikogusse Läänerranna vallavolikogu liikmeks Kasari koostöö juhataja Maidu Leever.

Lemmi Kann

Rehemäel sõitis veoauto otsa kahele sõiduautole

Neljapäeva õhtul kell 19 paiku juhtus Rehemäel liiklusõnnetus, milles sai kannatada kaks autojuhti.

Rehemäel kaks kilomeetrit Ristilt Tallinna poole pörkas 35aastase mehe juhitud veoauto Scania R114 kokku kahe sõiduauto – 51aastase naise juhitud Škoda Superbiga ja Mercedes-Benziga, mille roolis oli 72aastane mees.

Haapsalu politseijaoskonna juhi Andrei Taratuhini sõnul põhjustas esialgsel andmetel õnnetuse see, et Haapsalu poolt Tallinna poole liikunud Škoda hakkas tegeema parempööret ning tema taga sõitnud Mercedes hakkas hoo maha võtnud sõidukist vasakult mööduma. Mercedes sattus vastassuunavööndisse ja pörkas kokku Tallinna poolt tulnud veoautoga.

Avariis said kannatada sõiduauto juhid. Sündmuskohal andsid neile esmaabi esimesena kohale jõudnud päästjad, seejärel toimetati kiirabi naise Läänemaa haiglasse ja mehe Põhja-Eesti regionaalhaiglasse kontrolli.

Taratuhini sõnul on liiklusõnnetuse täpsemad asjaolud veel selgitamisel. Teada on, et kõigil kolmel õnnetusse sattunud sõidukil olid all talvirehvid, teelolud olid õnnetuse hetkel talvised.

Neljapäeval oli Läänemaal veel teinigi liiklusõnnetus, milles inimesed küll vigi ei saanud. Kella 12 paiku sõitis Lääne-Nigula vallas Auastes kraavi sõiduauto, mille tõmbasid päästjad rastele tagasi.

Kaire Reiljan

Eestis on esimesed gripijuhtumid, Läänemaal veel mitte

Terviseameti teatel kinnitati möödunud nädalal laboratoorselt selle hooaja esimesed gripi viirused, haiglaravi vajas üks laps ja üks eakas inimene.

Terviseameti Läänemaa esinduse vaneminspektori Lea Kiisi sõnul ei ole suurem haiguspuhang ega gripp Läänemaal veel jõudnud. „Aga eks see algagi suurematest linnadest, kus rahvast rohkem koos,” ütles ta.

Novembris haigestus Läänemaal ülemiste hingamisteede ägedatesse nakkustesse 70–80 inimest nädalas. Neist enam kui pooled on lapsed. Kõige rohkem oli haigestunud üle 60-aastaste nädalal, mil registreeriti 82 haigusjuhtu, neist 52 lastel. „Praegu oleks mõistlik olla juba vaktsineeritud, sest immuunsuse tekkimiseks kulub paar nädalat,” ütles Kiis.

Kiis pani lapsevanematele südamele, et üks gripi riskirühmi on vanemad inimesed, aga tihtilugu jäetakse haiged lapsed just vanavanemate hoida. Eestis on eelmistest aastatest juhtumeid, kus vanavanem on lapselapselt gripi viiruse saanud ja seetõttu surnud.

Kaire Reiljan

NELI JA POOL AASTAT VANGIPÖLVE

Laevakaitsja ema Ülle Koha: elasin päev korraga

Läänemaa haigla polikliiniku vanemõe Ülle Koha töölaual oli veel eile pakk kirjaklambriga kokku pandud ajaleheväljalõikeid – ristsõnad ja sudokud Indiasse pojale saatmiseks.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Häbelikult lükkas ta väljalõiked kõrvale ja ütles: „Nüüd pole neid enam vaja.” Ülle Koha poeg Kristo Koha on juba teist päeva kodus ja pakke saata pole talle vaja. India laevakaitsjate saaga on pikk ja kirju. Kõrvalseisjale on see lihtsalt rida kuupäevi. Ülle Kohal on iga kuupäeva taga terve maailm.

12. oktoober 2013. India piirivalve peab kinni laevakaitsjaid vedanud aluse, kus on 35 meest, sh 14 Eesti kodaniku, nende seas Ülle Koha poeg Kristo.

See oli esmaspäev. Olin tööl. Ajasime juttu. Ütlesin, et Kristo peaks varsti Sri Lanka lähiste le jõudma. Töökaaslane ütles, et ta kuulis, et üks piraaditorjelaev tõmmati India vetesse.

Laeva marsruuti ma teadsin, aga kaks-kolm päeva ei olnud ma temast midagi kuulnud. Öö otsa guugeldasin. Hommikuks oli selge, et oligi nii, nagu kolleeg rääkis. Nägin poja pilti, ta oli tõepoolest laeval, mis oli kinni peetud. Eesti uudistes polnud sellest veel midagi. Ma olin paar-kolm päeva uudistest ees. Kolme-nelja päeva pärast helistati ka välisministeeriumist. Öeldi, et India rannavalve on laeva kinni pidanud.

Mõtlesin, et ehk on laeva peal midagi juhtunud.

18. oktoober 2013. Laevakaitsjatele öeldakse, et nad viiakse arstlikku kontrolli. Tegelikult aga vanglasse.

Sõitsin töölt koju. Päeval olin käinud Tallinnas koolitusel. Õues oli pime. Raadio mängis. Kuulsin raadiost, et mehed viidi vanglasse, kus nad kirjutasiid alla võrkeelsetele paberitele. Tõlki neil ei olnud. Niimoodi algas esimene kuus kuud vanglas.

Olin Valgevälja kurvis. Sõitsin natuke maad edasi ja jätsin auto seisma. Mõtlesin, et see ei ole tõsi. Hea oli see, et saime kirjajavahetust pidada. Esimese kirja sain pojalt novembris. Kristo oli positiivne. Eks me kõik arvanud siis, et see laheneb varsti. Kirjad kirjutati vanglas, saadeti konsulile, konsul skaneeris ja saatis meile meili peale.

Ühes oma kirjas kirjutas Kristo: „Ema, kindlasti me pääseme siit, aga me ei tea päeva, ei tea kuud, ei tea aastatki.”

30. detsember 2013. Meeskonnale esitatakse süüdistus ebaseaduslikus kütuse tankimises, relvade käitlemises ja India territoriaalvetesse sisene-mises.

Teadsin, et laev ei olnud India vetes. Teadsin, et relvad ei olnud illegaalsed. Teadsin algusest peale, et mehed on süütu. Ma olin kindel, et Kristo tuleb varsti koju.

5. aprill 2014. Laevakaitsjad saavad kautsjoni vastu vabaks.

Läänemaa haigla ülemõde Ülle Koha ootas neli ja pool aastat poega India vanglast koju.

See oli rõõmupäev. Oli nädalavahe-tetus. Olin kodus. Ootasin poja kõnet. Kristo helistas. Konsul andis neile telefoni kasutada. Oma asjad olid ju jäänud laeva. Kõne oli lühikene, sest konsuli telefon käis käest kätte. Küsisin poja terve järele. Kristo ütles: „Ema, minuga on kõik hästi!” Konsul aitas. Mehed paigutati hotelli elama.

Sama aasta suvel, juulis, mõistetati mehed nende keskastme kohtus õigeks. Kõik süüdistused võeti maha. Sealsel riigipolitseil oli 90 päeva aega süüdistuse esitamiseks ja ta esitaski. Ülemkohus leidis, et alama astme kohus on teinud vigu, ja asi läks tagasi esimese astme kohtusse.

11. jaanuar 2016. India alama astme kohus määrab riiki relvadega sisenemise eest viieaastase vanglakaristuse.

Nelja ja poole viimase aasta jook-sul on olnud hetki, mida pole võimalik unustada. Kõige raskem oli 11. jaanuar. Mul oli tihe kontakt teiste meeste lähedastega. Olime öö otsa üleval. India liiklus on ohtlik. Olime mures. Mehed bussis olid öö otsa magamata, jõudsid kohtusse täpselt istungi alguseks hommikul.

Olin täiesti kindel, et mehed mõistetakse õigeks, aga Kristo kirjutas Gmaili aknas: „Ema, meid pannakse viieks aastaks vangi. Algas raund kaks.” See oli šokk. Seda hetke ei unusta ma mitte kunagi. Olin tööl. Hommikul töölaual taga lugesin. Mõtlesin, et mille eest. Miks ometi? Tegin tööpäeva lõpuni. Kuhu ma läinud oleks? Tuli tööd teha, edasi elada, leppida.

Saime teha mõnesekundilise kõne. Kristo ütles: „Olge tublid. Minuga on kõik hästi.” Algas raund kaks, nagu Kristo oli öelnud. Kirjade vahetamine. Pakkide saatmine.

Kristo kirjutas ühes kirjas, et ükskord me võidame niikuinii, aga me ei tea millal. Aprillis käisin pojalt külas.

See oli selline aeg, mil uni kaotas tähtsuse. Sellises olukor-ras paned asjad tähtsuse järjekorda, nagu iseenesest kuidagi. Varem ma seda kogenud ei ole. Raskel ajal suudab inimene asjad nii seada, et säästab energiat. Eraldab tähtsa ja tähtsusetu. Kui kõik on olemas, siis ei oska seda õieti hinnata, ei mõtle... Ja kui ühel heal päeval enam ei ole, siis...

Kui poeg oli Indias veel vaba, siis rääkisime tihti. Minu jaoks oli see päeva kõige tähtsam osa – pojaga õhtuti arvutis paar tundi rääkida. Sel ajal sain aru, kui palju sõpru mul on. Ma olen tänulik. Sõpradele, Eesti riigile, kõigile, kes mind toetasid.

27. november 2017. India kohus mõistab laevakaitsjad õigeks.

Olin tööl nagu ikka, kui lugesin Inglismaa advokaadi meili. Ta oli meiega suhtlema jäänud. Õieti meili ei olnudki, oli ainult peal-

kiri „Mehed on õigeks mõistetud!”. Kuna see oli ingliskeelne, siis ma helistasin Maret Veikatile, Lauri Adleri emale, küsisin, kas see on õige, ma siin tõlgin. See oli väga tähtis hetk. See oli uskumatu, me küll uskusime, et nii läheb, aga ikkagi...

See oli rõõmupäev, aga see oli kord juba olnud juulis 2014. Ei julgenud nagu õieti rõõmustada. Hirm oli.

28. november 2017. Laevakaitsjad vabanevad vanglast.

Õhtul suhtlesin pojaga esimest korda pärast 2016. aasta 11. jaanuari. Mehed olid saanud kätte oma isiklikud asjad. Nad olid ju otse kohtusaalist vangi viidud. Paljudel ei olnud sidevahendit, asjad olid niisked, telefonid rikkis. Kristo sai kellegi telefoniga mulle helistada, teha lühikese videokõne. Kristo ütles, et temaga on kõik korras. Eks näis, mis saab. Praegu on hästi. Päev korraga.

Pärast seda helistasin oma nooremale pojale Karlile, siis meeste lähedastele. Iga pere ootas sõnumeid, mida me omavahel alati jagasime. Aga me ei teadnud ikka veel, mis edasi saab. Ei teadnud, kas prokuratuur lubab meestel riigist lahku-da. Julgust andis see, et välisministeeriumi asekaitsler Annelly Kolk oli juba Indias.

5. detsember 2017. Laevakaitsjad saavad kätte oma väljasõiduvõimalused.

Õhtul kirjutas Kristo: „Pitsat käes! Kell 1.50 läheme lennuki peale.” Öösel jälgisin internetist lennutrajektoori – see on nagu tähistaevas, väikesed kollased lennukid. Leidsin Kristo oma. Palju neid lennukuid Delhist Frankfurti ikka sõidab. Kui ma nägin, et lennuk on India maha jättnud, siis oli hea tunne. Hommikul, kui tõusin, nägin, et lennuk on Rumeenia kohal.

Kristo kirjutas Frankfurtist, saatis foto. Siis tundsin sisimas esimest korda rahu.

6. detsember 2017. Kell 23.45 maandub lennuk Tallinna lennujaamas. Laevakaitsjad on jõudnud koju.

Päriselt jõudis reaalsus kohale, kui ma oma poega kallistasin. Kui mu kaks poega teineteist kallistasid. Nad ei olnud teineteist näinud neli ja pool aastat. Neli ja pool aastat tagasi läks Kristo laevale, Karl oli siis keskkoolis. Nüüd on ta kõrgkooli lõpetamas.

Kui vennad üksteist kallistasid – see oli küll hea tunne. Esimene, mis kristo mulle ütles, oli: „Kõik on hästi, ema!” Mina ei suutnud esialgu midagi öelda. Lõpuks vist ütlesin, et nüüd on see möödas. Haapsallu jõudsime kella kolme paiku öösel. Järgmisel päeval küpsetasin õunakoogi, mis Kristole väga meeldis.

Kristo Koha ei tahtnud ajakirjanikuga suhelda.

● UUS NÄITUS

Kursuse kokkutulek ja hiirtest ärapõlatud Kass

Haapsalu linnagaleriis kolmapäeval avatud rühmanäitust „Lennud” on raske ühe pealkirja alla mahutada. Tegemist on kunstiakadeemia 1990ndate alguses lõpetanud seltskonna ühisnäitusega ja nii mitmekesine, kui on olnud osalejate kunstnikutee, on ka näitusetööde valik.

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

Haapsalu linnagalerii lae all hõljub praegu skulptor Mari-Liis Tammi valgest kilest konstruksioon, seintel kõrvuti Andres Koorti suured ühte värvi õli-maalid, Ene Luige miniatuurne mustvalge looming ja Margus Tõnnovi maalitud kaadrite rivi. Pimikus Agur Kruusingu video pendelpuust, nurgas Rait Pärja vahast Carmen Kassi pea ja akendel Eda Kommitzi vitraažid. Carmen Kassi peas oleva tahi pani Pärj avamisel põlema.

„Tegin selle teose kümmeaastat tagasi. Põhiliselt on see vahha, aga selle sees on tatart, mannat, kohvi, nisu, otra ja veel iga-suguseid asju,” rääkis kunstnik.

Kohviubadest Kohv

Carmen Kass koos teiste selle-sarnaste töödega oli väljas näitusel Pärnu kontserdimajas. „Pärast näitust panin tööd puukasti

desse ja oma ateljee pööningule. Aastaid hiljem tegin kastid lahti ja nägin, et hiired olid need poolenisti ära söönud. Carmen Kass jäi alles, sest tema oli mul ateljees kapi peal,” rääkis Pärj.

„Küll ma olin alguses õnnetu ja kuri, aga siis mõtlesin, oot-oot, siin on uus ja hea idee. Tegin uue näituse. Panin needsamad poolenisti söödud tööd näitusele välja, ainult et autorid olid Rait Pärj ja hiired. Ma neilt luba ei küsinud, aga nemad ei küsinud ka minult luba, kas tohib minu töid süüa.” „Kaks pead jätsid hiired veel puutumata – üks oli Raimond Valgre, kuhu ma ei pannud vahale midagi sisse, ja teine Hillar Kohv, kus oli ainult kohviuba.”

30 aastat tagasi Eesti kunstiülikoolis õpinguid alustanud noortest on saanud keskealised kunstnikud ja pedagoogid. „Alustasime koos kunstiakadeemias õpinguid,” ütles Tammi.

„Me kõik oleme kunstile truuks jäänud, aga me ei saa

Kunstnik Rait Pärj süütas näituse avamisel Carmen Kassi vahakuju.

2 × ARVO TARMULA

Mari-Liis Tammi kilekujud.

kõik endale lubada, et me ainult sellega tegeleme,” rääkis ta. „Võib-olla just see, et kunst ei ole meil elatusvahend, on tähenduslik. Elu eri tahkude ja kohustuste kõrval on kunsti tegemine elu säravam hetk. See on meil nii luudesse kasvanud, et me ei suuda loobuda.”

Kunst ei kasuta sõnu

Tammi sõnul võivad Haapsalu linnagaleriis kokku saanud kunstnike laadid olla erinevad, kuid kunsti puutuvad väärtused on sarnased.

„Näitusel olevad kunstnikud püüavad ikka tabamatut leida, kunsti salapära, müstikat, mis teeb kunsti eriliseks ja mille

kaudu kunst teeb elu eriliseks,” ütles ta.

Näituse korraldas Haapsalu linnagalerii kuraator Agur Kruusing. „Tavaliselt ma ei soosi äkknäitusi, kus mingid kunstivälised põhjused toovad inimesi kokku, aga siin lubasin endale pisikest korruptiivset sammu,” leidis ta.

„Tänapäeval soovitatakse elu mitte väga tõsiselt võtta, aga meil oli seltskond, kes võttis kunsti väga tõsiselt, ja see paneb telje paika,” ütles Ene Luik.

„Kunst ei kasuta sõnu, see on täiesti teine keel. Selles keeles me elame ja tõlgendame elu, maailma tähendusi, ja kui seda ei saa teha, siis ei saa üldse elust aru,” lisas ta.

Läki Tantsule! kutsub peole

Pühapäeval saab Haapsalu kutsehariduskeskuse saalis kaasa elada meeleolukale tantsupeole, kui publiku ette tantsivad 133 suurt ja väikest tantsijat, kes on koondunud ühise nime alla – Läki Tantsule!

Läki Tantsule! on aastatega kujunenud suisa brändiks, sest seda nime kannab praegu kuus tantsurühma, nende kõrval on lisaks ka tantsukollektiiv Kalurineid. Kõiki neid seob ühine juhendaja Ulrika Grauberg. Ta ise ütleb, et pole ühegi kollektiivi sünni heaks sõrmegi liigutanud, vaid kõik on ise tekkinud.

„See on kogu selle asja juures kõige toredam, et kõik rühmad on tekkinud inimeste endi initsiatiivil. Siis tulevad järgmised – meie tahame ka! Nii on rühmad minu juurde jõudnud,” ütles Grauberg.

Nii koondabki Läki Tantsule! mitut põlvkonda tantsijaid. Kõige nooremas rühmas on nii umbes 7aastased ja kõige vanemas nende vanaemad-vanaisad; emad-isad, tädid-onud ja õed-vennad on seal kuskil vahepeal.

Läki Tantsule! teeb jõulukontserdiks proovi.

LEMMI KANN

„Kui ilusaid sõnu teha, võib seda juba järjepidevuseks nimetada,” nentis Grauberg.

Graubergi sõnul polegi asja si-su ammu enam ainult tantsimine, vaid Läki Tantsule! on kasvanud suhtlusvormiks. Üheks selle väljundiks on koos tantsukostüümide tegemine, sest ilma nendeta esineda ju ei saa. „Inimesed, kes pole mitte kunagi teinud ühtegi tikkimispistet, tulevad kokku mõne tantsija kodus

ja oskajad õpetavad teisi tikkima, õmblema – mida iganes vaja on. Samal ajal jutustatakse lugusid ja vesteldakse, mitme põlvkonna inimesed koos ühes kohas, kõik omavahel sõbrad – see on nii äge!” rääkis Grauberg.

See on tema sõnul nagu tagasimineku juurde. „Kunagi ju pimedatel öhtudel nii koos käidigi. Aga kui poleks meie tantsurühma, siis me ei teeks seda. Siis me suhtleks Facebookis ja

Läki Tantsule! „Jõulujämm”

- 10. detsembril kell 17
- Haapsalu kutsehariduskeskuse saalis
- Tasuta

saadaks üksteisele smailisid,” märkis Grauberg.

Koostegemine jõuab ka Läki Tantsule! jõulupeole, sest ühes tantsus jooksevad lõpuks väikesed ja suured, mehed ja naised, vanad ja noored kokku ühistantsuks keskpõrandale.

„Meil ei ole seekord selline tüüpiline rahvatantsukontsert. Kontserdi pealkiri on „Jõulujämm” ja see kindlasti ei lähe kokku traditsioonilise ettekujutusega rahvatantsust. Kava on tõesti, nagu nimigi ütleb, natuke lõbusamas võtmes, kui meid on harjutud nägema, ja täitsa julgelt võivad kõik need ka tulla vaatama, kes tavaliselt rahvatantsukontsertidel ei käigi,” ütles Grauberg.

LEMMI KANN

Kunstikooli õpilased joonistasid jõulukaarte

Haapsalu kunstikooli õpilaste joonistatud kaardidel saadavad tänavu oma headele sõpradele ja koostööpartneritele jõulutervitused nii Haapsalu ja Läänemaa muuseumid, piiskop Tiit Salumäe, pitsikeskus kui ka kunsti-kool ise.

Haapsalu kunstikooli direktori Marika Aedviiru sõnul oli kaardi ettevalmistamine enam kui kuu aega kestnud protsess – lapsed külastasid inspiratsiooni saamiseks Haapsalu muuseumi, joonistasid kohapeal ja ka kunstikoolis. Konkursitöödelt vaatavadki vastu nii raudteejaam, piiskopilinnus kui ka Iloni Imedemaa.

Tööde hulgast valis muuseum oma jõulukaardile esimese kursuse õpilase Eilika Kaukese töö (pildil). Läänemaa muuseumijuhi Anton Pärna sõnul

oli valikut keeruline teha, kuid võidutöö võlus vahetuse ja omanäolisusega.

Eile õhtul autasustati kunstikoolis konkursi parimaid ning teiste kingituste kõrval sai Kaukes kingiks oma joonistusega jõulukaardi.

Kunstikooli Rida-la osakonna esimese kursuse õpilase Helin-Mari Maripuu kujundatud pühadekaardi saadab tänavu välja Haapsalu pitsikeskus. Kunstikooli teise kursuse õpilase Rafael Torni joonistatud piiskopilinnuse kujutisega jõulukaardiga läheb aga üle maailma laiali piiskop Salumäe jõulutervitus. Lapsi juhendasid kunstikooli õpetajad Annely Lember ja Aide Leit-Lepmets.

KAIRE REILJAN

ISA JA POEG

Reimo ja Robin Särk: teel unist

Haapsalu koolipoiss Robin Särk sõitis end isa Reimo toel ja juhendamisel Eesti tagasihoidlikelt kardiradadelt Itaalia profitiimi No

LEMMI KANN
lemmi.kann@le.ee

Kardisport ei ole Eestis just kõige tavalisem spordiala, mida harrastada. Näiteks kergejõustiku või jalgpalliga tegelemise alustamiseks ei pea suurt midagi muud tegema, kui lihtsalt pihta hakama, alustuseks kas või omal käel ja ilma treenerita. Kardisõiduga on teised lood. Sellest alates, et kõigepealt on vaja karti, teiseks kohta, kus sellega sõita, ja veel enne seda inimest, kes noort kardihuvilist juhendaks.

Seepärast on eriti tähelepanuväärne, et Haapsalu 14aastane koolipoiss Robin Särk on sellel teel jõudnud nii kaugele, et Itaalia Lenzokarti tehas kutsus ta sõitma oma meeskonda Novalux Racing Team.

Ühine unistus

„Ma olen ise kunagi tegelnud sellega,” seletab Robini isa Reimo Särk, kust pärineb huvi kardisõidust, mis on viinud Robini sellise tasemeni, et ta sõidab võidu oma klassi maailma kõvamate tegijatega.

Reimo alustas oma karditreneri sügaval nõukogude ajal. Toona nägi üks karditrener välja hoopis teistsugune kui praegu. Treener oli kohalik tuntud motosportlase Valeri Larionovi ja koht toonase Haapsalu KEKi territoorium. Aga kardiga seal ei sõidetud. „Trenni tähendas seda, et käidi koos ja õpiti, mis juppidest kart koosneb ja kuidas töötab. Kardi rooli sai siis, kui sõitsime kuhugi võistlustele,” meenutab Reimo Särk.

Ta oli alustades 12aastane. Harrastaja tasemel sõitis ta karti selle sajandi alguseni. „Mul on oma kart alles. Seisab garaazis ja teda pole aastast 2000 käimagi pandud,” ütleb Reimo. Nüüd vajaks masin juba taastamist. „Praegu mul selleks aega pole, aga loodetavasti kunagi on,” lisab ta.

Hõbedasele kardile lisaks on Reimol oma sõitude ajast ka patakas fotosid, mida ta oma poja Robini eest mõistagi ei varjanud – isal oli lootus, et ehk on motohuvi pojale geenidega edasi kandunud.

„Ega ma seda ju teadnud, kas see Robinile üldse meeldib. Ma tahtsin kõigepealt näha, kas tal tuleb üldse sõita silmadesse,” räägib Reimo.

Niisiis otsis ta kõigepealt kohta, kus kuueaastane pois saaks kardisõitu proovida. See ei olnud üldse lihtne, sest Eestis lihtsalt polnud nii väiksele sõitjale sobilikku karti.

„Mul ei jäänudki midagi muud üle, kui osta ise uus kart. Ma läksin selle riski peale välja,” meenutab Reimo.

Ühel ilusal 2010. aasta keväd- päeval sõitis Särgede pere koos isikliku kardiga Põltsamaale, sest seal on Reimo hinnangul Eesti üks parimaid, Kuningamäe kardirada. Mees tunnistab, et hoidis ootusärevusest ilmselt rohkemgi hinge kinni kui poeg Robin oma esimese kardisõidu eel.

„Ma olin ennast aastaid selleks ette valmistanud, et ühel hetkel see aeg saabub.” See oli nüüd käes.

Robin on Eesti tippsõitja

Mulle imponeerib väga Särgede pere kirglikkus kardisõiduga tegelemisel, juba alates Robini vana- isast Reinust, kes innustas Robini isa Reimot ja oli samamoodi hingega asja juures. Nende pere on seadnud ambitsioonika eesmärgi sõita kõige kangemas sarjas ja algus on olnud üsna edukas. Kahtlemata on see raske katsumus, sest Robin sõidab sellistes sarjades, kust kasvavad välja tulevased Vormel-1 sõitjad – konkurents on nii suur, kui üldse saab olla.

Me ei tea, mida tulevik toob, kindlasti on Robinil võimalik tippu tõusta, kui samasuguse pühendumusega edasi tegutseda. Selleks tuleb langetada väga tarku valikuid – Eesti on kardisõidu mõistes väga väike ja vaene riik ja riiklik tugi võidusõidule puudub. Väikesest Haapsalust seda teed käia on kindlasti meelelt raske.

Robini edukus annab ka teistele poistele ja nende vanematele julgust juurde käia sama teed. Nii rahaliselt kui ka kultuuriliselt läheb aga Eestil veel natuke aega, et jõuda selles vallas samale tasemele Soomega, kus võidusõit on au sees.

Heikki Hõbemägi

Eesti kardiliidu juhatuse liige

Mida Robin pärast oma esimest sõitu ütles, Reimo praegu enam ei mäletagi, aga huvi kardiga sõitmise vastu tekkis küll ja see hakkas järjest kasvama. Nüüdsest kuulub isa-poja suhetesse nädalavahetused, mil sõideti Põltsamaale trenni tegema. Varsti tulid esimesed võistlused ja ka esimesed võidud, sealhulgas Eesti meistrivõistlustel. „Tol ajal ma ei tulnud veel selle peale, et me võiksime kuhugi välisvõistlustele sattuda,” märgib Reimo.

Eesti meistrivõistlused koosnesid kaheksast etapist, ühel nädalal toimus topeltetapp, mis kokku tähendab seitset nädalavahetust täis kardivõistlusi.

Igale võistlusele eelnenud nädalavahetusel käisid Reimo ja Robin võistlusrajal trenni tegemas, et rajatunnetus sisse saada. „Tänapäeval on autod nii mugavad, et see paarsada kilomeetrit maha sõita pole mingi vaev. See on lihtsalt aeg, aga selle aja ma saan oma poja jaoks alati võtta,” räägib Reimo.

Ta tunnistab sealsamas, et oma vanema lapse jaoks võttis ta sellist kvaliteetaega vähem, kui talle endale tagantjärele meeldinuks. Ühine tegelemine kardisõiduga muutis aga kõike.

„See aeg, kui ma olen Robiniga reede hommikust laupäeva õhtuni võistlustel, on sada protsenti lapsele kontsentreeritud. See on hoopis teistmoodi, kui viia laps kergejõustikuvõistlustele, karjuda seal tribüüni peal kaks tundi ja siis koju tagasi minna,” seletab Reimo.

Kui nad sõidavad Robini võistlustele, lülitab Reimo oma mobiiltelefoni välja ja enast kardirežiimile. „Tegemist on tehnikasõiduga, me peame palju koostööd tegema ja mõlemad väga keskendunud olema. Me peame koos mõtlema, kui-

Kuni selle hetkeni, mil Itaalia profitiim Robini oma hõlma alla võttis, oli Reimo nii isa, määndžer kui ka mehaanik ühes isikus.

Viimased minutid enne starti on alati pingelised.

Paduvihmast lainetav kardirada tõi Robini karjääri ühele etapile.

Hea sõit ei olene alati ainult iseendast – mõnikord otsustavad teised sinu eest.

Tehnikasõidule kaasaelamine on top

tuse täitumise poole

valux Racing liikmeks ja unistab nüüd poodiumikohtadest suures mängus.

5 × TÖNIS KRIIK

Seeni kõige olulisema võidu.

eltpingeline.

das saame rajal kiiremaks, mida selleks teha, mida sättida. Miks Robin sõitis ühte või teist kurvi just nii ja kas oleks parem teisti," räägib Reimo.

Kui jätta nende kahe päeva sportlik nüanss kõrvale, on igal võistlusel omaette veel suurem väärtus – isa ja poja suhe, mis põhineb jäägitul usaldusel.

Vankumatu võidutahe

Robini karjäär hakkas ühel hetkel kiiresti ülesmäge kihutama. Reimo sõnul oli selles kõiges suur roll mängida juhustel. Vähemalt nii see alguses tundus, sest nende teele ilmusid ootamatud pakkumised, mis on väga olulisel määral kujundanud Robini sportlaseteed.

Esimese paari aastaga tekkis Särgelel kardimaailmas kenake tutvusringkond. 2012. aasta kevadel juhtus nii, et ühe Venemaa karditiimi esindaja tegi Reimole ettepaneku, et Robin võiks nendega koos Soome võistlustele minna.

„Eestis oli tol ajal Robini vanuseklassis võistlejate arv 10–15, seal oli 65 ringis. Soomes on harrastaja tasemel tegijaid väga palju,” rääkis Reimo konkurentsist, mis Robinit seal ees ootas.

Aasta varem oli Robin tulnud Eesti meistriks. „Kõige vägevam! Esimene! Tegija!” kirjeldab ta tunnet, mida ühele algajale kardisportlasele selline tiitel tähendab.

Kui Robin oli Soomes oma kvalifikatsioonisõidu teinud, jooksis ta tabelist oma tulemust vaatama. „52,” meenutab Reimo karmi tõhetke. Robini enesehinnang kukkus kolinal kokku: kuidas siis nii?! Ta on ju tegija, Eesti meister, kõige vägevam...

„Siis tuli välja taseme vahe Eestis ja Soomes. See on ikka suur vahe, kas olla kas või viies või siis viiekümnes,” räägib Reimo.

Kogu toda aastat ja olukorraga arvestades läks Robini esimehe võistlus Soomes Reimo hinnangul siiski väga hästi. Finaalsõitu, kus panid ninad joo-nele 28 parimat võistlejat, Robin ei pääsenudki. Enne finaali toimunud lohutussõitu, mille kuus parimat pääses finaali, startis Robin teiselt kohalt. Esiotsa paisis, et võib selle sõidu suisa võita, kuid selle katse nurjas kokkupõrge kaassõitjaga, mis jättis Robini seitsmendaks ja napilt finaalist välja.

„Ausalt öelda ma isegi ei lootnud, et me saame koos ässadega finaali, aga just sealt läks see lumepall veerema ja me käisime järjest kõigil Soome võistlustel. Tol aastal ei saanud me isegi finaali lähedale! Ja kokkuvõttes oli see esimene võistlus kõige parem,” ütleb Reimo.

Aga Robini võitlusvaim ja võidutahe olid nii suured, et ta ei lasknud end sellest heidutada. Tal oli siht silme ees – saada järjest paremaks. Selle eesmärgi poole liikus isa ja poja tandem tunduvalt väiksema võimaluse taga, mis teistest riikidest pärit konkurendid, kel on roh-

kem treeninguvõimalusi, käes parem tehnika ja suuremad summad kulutada. Muidugi ka tõsiasi, et asutakse Eestis, mille kliima ei suuda Lõuna-Euroopa omaga konkureerida, kui teemaks on karditreenniks vajalikud tingimused.

Aga Reimo ei kurda. Kui alguses kattis ta kõik kulutused ise, siis nüüd on Robini karjäärile öla alla pannud kohalikud sponsorid, sest taseme tõustes kasvavad ka kulutused. Kes on Robini suuremad sponsorid, Reimo öelda ei saa, sest selline on kokkulepe. „Nad ei taha tähelepanu,” selgitab Reimo.

Selle aasta alguses juhtus midagi, mida ei Reimo ega muidugi ka Robin osanud oodata – Robin sõidab nüüd Itaalia karditootja Lenzokart tehase meeskonnas. „Sündmuste kokkulangemine,” võtab Reimo lühidalt kokku selle, mis asjaoludel Robin Itaalia tiimi sõitma sattus.

Eelmisel aastal sättisid head juhused end nii, et Robin sattus Itaaliasse võistleva. „See oli üks mainekamaid võistlussarju Itaalias. Ma olin seda aastaid jälginud, aga see on olnud meie jaoks kuidagi niivõrd suur, kuhu me kunagi ei satu. Nii ma vähemalt arvasin.”

Tegelikult pidi Robin võistleva hoopis ühel teisel võidusõidul, aga juhtus nii, et asjad ei klappinud. Kuna vaim oli minekuks valmis ja ettevalmistused ki täies hoos, registreeruti hoopis ühele teisele stardile Itaalia ringrajal.

Robini klassis oli seal rajale minejaid 70 ümber. „Ega meil mingeid erilisi lootusi olnudki,” märgib Reimo.

Kuna selle Itaalia sarja reeglid on natuke teistsugused, tuli Robini kardile alustuseks leida uus raam ja Reimo otsis võimalust, kust seda üheks võistluseks leida. „Juhtumisi oli see selle tehase raam, mille meeskonnas me täna sõidame,” muheleb Reimo.

Seni oli Reimo olnud oma pojale nii isa, määndžer kui ka mehaanik. Nüüd tema roll muutus.

Kartidele toodab raame mitmeid firmasid, kes mõistagi on omavahel konkurendid ja otisivad võimalusi rohkem silma paista. Ja Lenzokart ostustas, et panustab n-ö mustale hobusele – Eesti poisile, keda mitte keegi veel ei teadnud.

Finaalipäeva eel sadas öö läbi vihma. „No kallas ikka kohutavalt! Hommikul oli, nagu ikka, soojendussõit, ja Robin oli korraga esimene...” Reimo teeb jutus kõneka pausi.

„Suur tabel, 70 võistlejat, ja Robin Särg on number üks. Kui ringi aega mõõdetakse, siis me räägime ikka sajandiksekunditest. Robin oli kolm kümnendiku sekundit teise koha sõitjast kiirem. Peajagu üle!”

Raamitootjale oli see muidugi jackpot. Rõõmu-uudist hakati otseselt sotsiaalmeedias levitama: „Meie sõitja! Meie mootor, meie raam!”

Eesti poiss lendas koos Itaalia tehnikaga kardimaailma uudistes kõrgele orbiidile.

Edasine on juba ajalugu – Lenzokart kutsus Reimo kohvile. Nädala pärast sai ta kõne: tulgu Robin Itaaliasse proovisõitudele.

Eelmise aasta novembris ja detsembris veetis Robin kokku neli nädalavahetust Itaalia kardiradadel, et näidata, milleks ta suuteline on.

Lenzokartile meeldis nähtu ja Robin sai istumise alla 125kuubikulise mootoriga sõiduriista, mis on suurem, raskem, võimsam ja kiirem kui see 60kuubikuline, millega ta seni sõitis.

Selle aasta 26. jaanuaril startis 13aastane Robin Adria ringrajal Itaalias oma esimesele võistlusele Lenzokarti värvides ja võistleb nüüd seltskonnas, kus on koos ainult parimatest parimad.

Täiesti normaalne poiss

Seni oli Reimo olnud oma pojale nii isa, määndžer kui ka mehaanik. Nüüd tema roll muutus. „Kogu tehnika ja tiim – mootoriinsener, rajainsener, tiimipealik – on nende poolt. Piltlikult öeldes käib asi nii, et lendame sinna, annan lapse neile üle ja saan pärast võistluste lõppu tagasi,” seletab Reimo, kuidas asjad käivad.

Kohe esimesel korral selgitas Lenzokarti tiimi omanik, et hetkest, mil Robin tiimi juurde jõuab, ei räägi isa temaga sõidust enam mitte ühtegi sõna. „Jah, ma tohin temaga tavalisest asjadest rääkida ja talle jätist osta, aga ühtegi head või halba sõna sõidu kohta öelda ei tohi, et teda emotsionaalselt kuidagi ei mõjutaks,” selgitab Reimo.

Algu oli muidugi veidi keeruline, aga nüüd juba kõik sujub. Robini on sellest ajast alates oma isiklik mehaanik, kes tegeleb ainult temaga, mõlema inglise keel on selle aja jooksul paremaks muutunud ja tandem töötab mõnusas sünergias. „Robin on muutunud väga iseseisvaks,” ütleb Reimo tunnustavalt. Kui esimestel Itaalia-sõitudele oli isa pojaga kaasas, siis nüüd lendab Robin juba ükski.

Kuigi praegu elab Robin oma unistust, rõhutab Reimo, et nad ei tee mingeid pikki ja põhjalikke plaane ega sea eesmärke.

Ajaliselt kõige pikem plaan hõlmab ühte hooaega. Sest kuidas sa teed plaane, kui seni on kõik õiged ehk eesmärgile lähemale viinud võimalused serveeritud Reimole ja Robini juhuste läbi õigel ajal ja õiges kohas. „Kui ma tagantjärele vaatan, siis kui seda kõike poleks juhtunud, sõidaks me praegu ilmselt tunduvalt madalamas liigas,” arutleb ta.

Robini ei ole praegu veel ette näidata poodiumikohti, kuid Lenzokarti tiim näeb temas potentsiaali.

Kõige selle kõrval on Robin Reimo sõnul täiesti normaalne 14aastane poiss, kes käib koolis ja elab läbi samu muresid ja rõõme nagu teisedki temaealised. Lihtsalt tema „Ameerika mäed” on tippspordi ja sellega kaasneva vastutuse tõttu tunduvalt kõrgemad.

Kuidas hästi süüa

1. osa

INGRID KOPPEL

ÜLLE

TAMMESALU

toitumisnõustajad

Kes me oleme?

Oleme toitumisnõustajad Ülle Tammesalu ja Ingrid Koppel. Selle aasta alguses avasime Haapsalus Jaama tänaval toitumisnõustamise kabineti nimega Terviseteadlik Läänemaa.

Kui meile tehti ettepanek kirjutada tervisetemalisi artikleid, siis pärast pisikest järelemõtlemist otsustasime ettepaneku vastu võtta. Läheb ju igas seltskonnas, kus oleme viibinud, lõpuks jutt ikkagi toitumis- ja tervisetemadest juurde. Püüame oma tulevastes artiklites neist teemadest rääkida võimalikult lihtsalt ja arusaadavalt.

Toidu mõjust tervisele olime mõlemad huvitatud juba ammu enne toitumisnõustamise teemade juurde jõudmist. Põhjuseks pereliikmete terviseprobleemid. Olime lugenud väga palju tervise- ja toitumistemalisi raamatuid ja artikleid lõputult internetist. Saadud info oli lünklik ja vahel ka vastuoluline. Alles siis, kui me mõlemad läksime kumbki omal põhjusel ja ajal Annely Sootsi tervisekooli õppima, asetisid teadmised nagu pusletükid omale kohale ja tekkis arusaam inimkeha toimimisest ning sõodud toiduainete ja nendega saadud toitainete tähtsusest inimkehale.

Natuke sellest, kuidas me oma toitumisnõustamise kabineti avamiseni jõudsim. Teineteise olemasolust saime teada oma ühise perearsti kaudu ja seda kuuldes otsustasime kohe, et meist ei saa konkurente, vaid hoopis ühendame oma jõud ja hakkame inimestele edasi andma teadmisi, mida olime Annely Sootsi tervisekoolis omandanud.

Ingrid Koppeli panus kabineti avamisse oli edukas äriprojekt töötukassale. Viimaselt saadud ettevõtlustoe tuse eest sisustasime kabineti Haapsalus Jaama tänaval. Suure panuse meie üritusse andsid ka me pereliikmed. Abikaasad aitasid kabineti remonti teha ja mööblit kokku panna. Meie mõlema pojad aitasid Facebooki lehe ja kodulehe sisseseadmisel ning muude tehniliste probleemide lahendamisel.

Niiis alustasime kohe esimeste tervisetemaliste loengutega selle aasta jaanuaris. Korraldasime ka mitu lahtiste uste päeva, kus kõik soovijad said analüsaatoriga mõõta oma keha koostist. Peab rõõmuga tunnustama, et oli huvilisi. Samuti tulid esimesed inimesed, kes soovisid personaalset toitumisnõustamist. Jõudu jätkamiseks andis ka see, et mitmed organisatsioonid kutsusid meid oma üritustele toitumistemalisi loenguid pidama.

Teemad, mida oleme oma loengutes käsitlenud, on tervise-lik tasakaalustatud söömine, eri toiduainete toidu- ja toidu-likumatus, kaaluprobleemid, toidu mõju emotsioonidele ja laste söömisprobleemid.

Peab tunnustama, et algus oli raske, sest kumbki meist pole oma eelmisel töökohtadel pidanud rahva ees esinema ega loenguid koostama. Esimesel kokkuvõtte oma tööst tegime juuni alguses, mil meid külastas sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna 15-liikmeline delegatsioon. Endalegi üllatuseks olime korraldanud juba 15 loengut ja esinenud peaaegu sajale inimesele.

Sel sügisel alustasime uusi loenguid, millele oleme lisanud ka praktilise osa, kus oleme koos valmistanud salateid, toormahlu ja smuutisid.

Osalus meie loengutel on olnud väga erinev. Oleme pidanud loengut nii 15-le kui ka ainult ühele inimesele. Iga loengut oleme võtnud kui järjekordset õppimist. Mõlemad oleme ühel nõul selles, et mida rohkem me inimestele esinema, seda kindlamalt me ennast tunneme ja oma teadmisi edasi arendame.

Seni pole me lahti mõtestanud, miks kõige ebapopulaarsemad on olnud kaaluteemad. Kas tõesti kardavad inimesed, et toitumisnõustaja paneb kaalu vähendada soovija „näljarežiimile”? Julgustuseks nii palju, et mitmelegi ülekaalulisele inimesele pidanud ütlema hoopis sellised sõnad: „Palun hakka sööma! 5–6 korda päevas, aga õiges koguses ja päris toitu.”

Lõpetuseks tahamegi öelda, et söömine on samuti oskus, mida tuleb õppida. Kui meie keha saab söödud toidust kätte kõik talle vajalikud toitained, siis kõik toimib ja haigused ei kimbuta. Aga selleks on vaja teadmisi, et praeguses info- ja toidukülluses teha õigeid valikuid. Meie kohta saab soovija lugeda www.terviseteadlik.ee.

lastekas

Pilt Ott

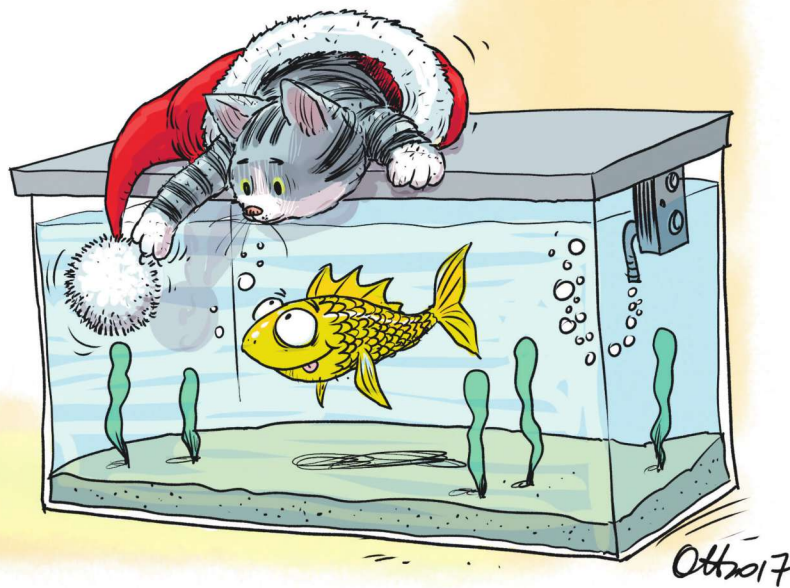
KIISU JÕULUKINGIKS TAHTIS
PEHMET KARVAST TUPSU.
AGA TOODI KALA LÖÖMA
KLAASIST KASTIS LUPSU.
KÄTTE TEDA KA EI SAANUD
ÜLEVALT VÕI ALT,
SEST AKVAARIUM OLI TEHTUD
NÕNDA KAVALALT.

MÄNGIMA MA KÜLL EI TULE,
SEST SA KÜÜSI NÄITAD.
KUID MA OLEN KULDNE KALA,
OSKAN SOOVE TÄITA.
TAHAD PEHMET KARVAST TUPSU?
KOHE TEEME ÄRA!”
KALAKE LÕI KORRAKS LUPSU,
SILMIS KAVAL SÄRA.

ENNÄE, TUPS! JA OLIGI!
OH SEDA JÕULULUSTI,
KUI RÕÕMUS KIISU MÖÖDA TUBE
OMA TUPSU TUSTIS!

KIISU TÄITSA ÕNNETUKS JÄI
KAUNIL JÕULUAJAL.
KURB ON OLLA KURB, KUI RÕÕMU
MUIDU TÄIS ON MAJA.

KULDNE KALA KLAASIST KASTIS
AGA ÜTLES NII:
„ÄRA NUTA, KIISUKENE.
ON JU SEDASI.

kohalikud kalurid	küla	mõnikord 5.	emme	memo-randum	ülipisike	hüdro-elektrijaam	võoras-ema	möll	deka 1000.
tarvis lahkuda	hukka saanud	is. as.				heelium	kõrb L-Ameer.	hargne-mas	arvuti klahv
▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
talv									Islandi domeen
eemal-dume									tänav (lt)
ladina-keelne tervitus		elukutse				arg			▼
t. paken-did		kuulus lastekoor				sala-pollitsei	raadiumi avastaja K. Höövel-son		kiivi-terrass elu-keerised
ülem-nõukogu	Lääne Elu			lilleseade				jook	
sauna mõnu	taime alge		arvame	kaunvilja				vanuselt	
talendikal			vaata			pisut		saar Balti m.	linnriik Mesopot.
EW poksija				loomust		eramajas			ut dictum
anno Domini	ahi on ...			keti			sammuma		
mahuühik	sugulase		V. Kreeka jumal				viin ja ...		Res Publica
kaalium	ilmutus		poolsaar Saunjas		eitus		t. aja-mõõtja		linad
▼	▼				saatsin		2 x vok		
lill							suur-võistlus		tõmmis
puu tippu							EL riik		mehenimi
sides		piir		end. puur		10 ⁻¹⁸		elatiiv (lüh)	
olemine		501.		kirgas		inter alia		tead. agentuur	
▼							end. tennisist nõudes planeet		
	Poola kirjanik Rhode Island							imeks panema äike 2 x kons	
		e. E. hoki-mängija				bisnises		võlg	
		rida				naisenimi		umbes	
▼	kilo					volt			külaplats
alarm	▼					t. istumis-tants			putuka-mürk

4		1	3		8	9		2
		7				1		
	9						3	
	4			6			1	
			5		3			
	2			1			7	
	3						9	
		4				3		
6		2	9		7	5		8

Matt kolme käiguga. Eelmise nädala vastused: Lh7+; Kf8; Oxd6+; Lxd6; Lxf7#. Leidke tänasest ristsõnast lahendus vastuse realt. Eelmise nädala vastus: Urho Kaleva Kekkonen; Rauma-Loviisa-Hanko. Lahendusi ootame hiljemalt järgmise nädala reedeaks aadressil reklaam@le.ee või Posti 30, Haapsalu. Õigesti vastanute vahel loositakse välja Lääne Elu meeneid.

6	7	8	4	1	9	3	5	2	8	2	9	6	7	4	5	1	3
9	4	3	8	2	5	6	7	1	5	3	1	8	2	9	7	4	6
1	2	5	6	3	7	4	8	9	7	6	4	5	1	3	2	9	8
8	3	7	2	9	6	5	1	4	3	1	7	4	5	6	8	2	9
5	6	9	7	4	1	2	3	8	9	4	5	2	8	1	6	3	7
2	1	4	3	5	8	7	9	6	2	8	6	3	9	7	1	5	4
3	9	2	5	8	4	1	6	7	6	9	2	1	3	8	4	7	5
4	8	6	1	7	3	9	2	5	1	7	8	9	4	5	3	6	2
7	5	1	9	6	2	8	4	3	4	5	3	7	6	2	9	8	1

E 11. detsember

06.55 Terevisioon
08.55 Hercule Poirot
09.50 Terevisioon
11.50 Maahommik
12.35 Wend Weis
13.05 Ruhn karu Vene vetes
13.35 Reisile minuga
13.55 Ööülikooli rännakud
14.55 Sinine, must, valge
15.40 LIVEstonia
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.05 ENSV
17.35 Hercule Poirot
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Osoon
20.30 Iseolemine
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Putini kättemaks
23.10 Eesti lood
23.40 Ringvaade
00.40 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid
07.05 Daltonid
07.30 Alvin ja koopaoravad
07.45 Super 4
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Osake minust
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 KMD Klubi
13.00 Roaldi nädal. Pühamehed
14.00 Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladetektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Osake minust
19.00 Reporter
20.00 Saage tuttavaks
20.30 Kodutunne
21.30 Venemaa salatoimikud
23.30 Imeline Ämblikmees
02.05 Reporter
02.55 Ameerika talent
05.05 Radar
05.50 Hommik lemmikutega

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Väiksed võlurid
07.05 Ämblikmees
07.30 Käsna-Kalle Kantpüks
07.55 Väiksed võlurid
08.15 Minu köök on parim
09.25 Võimalik vaid Venemaal
09.55 Kirgede torm
11.00 Vaprad ja ilusad
11.35 Top Shop
11.50 Su nägu kõlab tuttaval
13.55 Maitse
15.00 Saatuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad
16.30 Kirgede torm
17.35 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed
20.00 Luuraja ja luuletaja
22.05 CSI kriminalistid
01.00 Moodne perekond
01.25 Röövitud
2.02.55 Su nägu kõlab tuttaval
04.25 Seitsmesed. Uudised
05.05 Seitsmesed
05.30 Üheotsapilet

07.00 Naerupallid murravad koo-
de 07.15 Karusmarjad metsikus
looduses
07.35 Piraatide aarde
saladus
07.50 Siimuke
07.55 Susapusa Okidos
08.05 Lola Pikk-kõrv
08.15 Lastetuba
08.25 Jõulutaadi suured saladused
08.30 Buratino tegutses jälle
09.00 Ringvaade
10.00 Kolkakomissar
Sophie Haas
10.50 Teispool loo-
tust
12.30 TV 10 olümpiastarti
13.00 ERR.ee uudised
15.30 Ajaränd
15.50 Papist poisid
16.00 Lastetuba
16.15 Loomaia tee 64
16.25 Rüütel Rooste
16.35 Milý murrab pead
16.45 Džungliraamat
17.00 Mina ja Miia
17.20 Beni ja Holly väike kuningriik
17.35 Mikk ja Tšavapa
17.45 Piraatide aarde saladus
18.00 Džungliässad
18.10 Zou
18.25 Jõulutaadi suured saladused
18.30 Lastetuba
18.45 Oktonaudid
18.55 Ajaränd
19.20 Aktuaalne kaamera
19.30 Heureka
20.00 Maahommik
20.45 Elu allpool nulli
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Plekktrumm
22.20 Aasta arhitektuuripreemiad
2017
23.20 Euroopa filmiauhin-
nad 2017
00.30 Eesti TOP
7.01.26 ERR.ee uudised

T 12. detsember

06.55 Terevisioon
08.55 Hercule Poirot
09.50 Terevisioon
11.55 Hommik Anuga
13.10 Osoon
13.35 Välisilm
14.10 EV100. Hetk ajaloos
14.15 Põranda all
14.55 Ühe järve lugu
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Hercule Poirot
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Foorum
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 OP
22.10 Pulss
23.00 Plekktrumm
23.45 Ringvaade
00.45 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid
07.05 Daltonid
07.30 Alvin ja koopaoravad
07.45 Super 4
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Osake minust
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Kodutunne
12.30 Oled jätnud jälje
13.00 Mälupokker
14.00 Tüdruk nime-
ga Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladetektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Osake mi-
nust
19.00 Reporter
20.00 Radar
21.00 Krimi
21.30 MacGyver 2.0
22.35 Rünnak Valgele Majale
01.10 Venemaa salatoimikud
02.50 Reporter
03.40 Huu-
moriõhtu Hilton Park Hotellis
04.30 Suure komöödiaõhtu parimad päri-
lid
05.50 Hommik lemmikutega

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Väiksed võlurid
07.05 Ämblikmees
07.30 Käsna-Kalle Kantpüks
07.55 Väiksed võlurid
08.15 Minu köök on parim
09.25 Võimalik vaid Venemaal
09.55 Kirgede torm
11.00 Vaprad ja ilusad
11.35 Top Shop
11.50 Luuraja ja luuletaja
14.00 Maitse
15.00 Saa-
tuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad
16.30 Kirgede torm
17.35 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed.
Uudised
19.25 Seitsmesed
20.00 Reis Siberi südamesse.
Baikal
20.30 Suletud uste taga
21.30 Vihane kaheksa
01.00 Kutsuge
Cobra 11
01.55 Reis Siberi sü-
damesse.
Baikal
02.25 Suletud uste taga
03.10 CSI kriminalistid
03.55 Võimalik vaid Venemaal
04.20 Seitsmesed.
Uudised
05.00 Seitsmesed
05.25 Maitse

07.00 Zou
07.10 Džungliässad
07.20 Beni ja Holly väike kuningriik
07.35 Piraatide aarde saladus
07.45 Milý murrab pead
07.55 Mina ja Miia
08.15 Lastetuba
08.30 Jõulutaadi suured saladused
08.35 Loomaia tee 64
08.45 Oktonaudid
09.00 Ringvaade
10.00 Kolkakomissar
Sophie Haas
10.50 Plekktrumm
11.35 Helimurdja.
Kimmo Pohjonen
13.04 ERR.ee
uudised
15.30 Ajaränd
15.55 Papist poisid
16.00 Lastetuba
16.15 Loomaia tee 64
16.25 Kosmoselendurid
16.35 Piparkoo-
gimehike
16.45 Džungliraamat
17.00 Mina ja Miia
17.20 Beni ja Holly väike kuningriik
17.35 Mikk ja Tšavapa
17.45 Piraatide aarde
saladus
18.00 Peeter Paani uued
seiklused
18.25 Jõulutaadi suured
saladused
18.30 Lastetuba
18.45 Lammash Shaun
18.55 Ajaränd
19.20 Aktuaalne kaamera
19.30 Jäähoki.
Meistriliiga 2. vee-
randfinaal
20.45 Leiutades Eestit
20.50 Teadus kolme minutiga
20.55 Hetk ajaloos
21.00 Meie Aja Kunst
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Žiguliga Venemaal
22.05 Dries
23.35 Eesti TOP
7.00.32 ERR.ee uudised

K 13. detsember

06.55 Terevisioon
08.55 Hercule Poirot
09.50 Terevisioon
11.55 Prillitoos
12.45 Täendamisi
12.50 EV100. Leiutades Eestit
13.00 Riigikogu infotund
14.00 Iseolemine
14.35 Foyle 'i sõda
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Hercule Poirot
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Pealtnägija
20.45 Suud puhtaks
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Suud puhtaks
23.00 Minu pere
23.30 Ringvaade
00.31 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid
07.05 Daltonid
07.30 Alvin ja koopaoravad
07.45 Super 4
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Osake minust
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Radar
12.30 Krimi
13.00 MacGyver 2.0
14.00 Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladetektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Osake minust
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev.
Roosi-
de sõda
21.00 Heeringas Veenuse
õlal
21.30 Pilvede all
22.30 Kaht-
luse all
00.05 Vahelevõtja.
Rängad kuriteod
01.00 Surmav arsenal.
Luude linn
03.15 Reporter
04.05 Hooaeg
04.45 Rooli võim
05.15 Heeringas Veenuse õlal
05.50 Hommik lemmikutega

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Väiksed võlurid
07.05 Ämblikmees
07.30 Käsna-Kalle Kantpüks
07.55 Väiksed võlurid
08.15 Minu köök on parim
09.25 Võimalik vaid Venemaal
09.55 Kirgede torm
11.00 Vaprad ja ilusad
11.35 Top Shop
11.50 Luuraja ja luuletaja
14.00 Maitse
15.00 Saa-
tuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad
16.30 Kirgede torm
17.35 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed.
Uudised
19.25 Seitsmesed
20.00 Reis Siberi südamesse.
Baikal
20.30 Suletud uste taga
21.30 Vihane kaheksa
01.00 Kutsuge
Cobra 11
01.55 Reis Siberi sü-
damesse.
Baikal
02.25 Suletud uste taga
03.10 CSI kriminalistid
03.55 Võimalik vaid Venemaal
04.20 Seitsmesed.
Uudised
05.00 Seitsmesed
05.25 Maitse

07.00 Peeter Paani uued seik-
lused
07.25 Beni ja Holly väike
kuningriik
07.35 Piraatide aarde
saladus
07.50 Mina ja Miia
08.15 Lastetuba
08.30 Jõulutaadi suured saladused
08.35 Loomaia tee 64
08.45 Oktonaudid
09.00 Ringvaade
10.00 Kolkakomissar
Sophie Haas
10.50 Heureka
11.20 Meie Aja Kunst
11.50 Namiibia
kõrberik
12.46 ERR.ee uudised
15.30 Ajaränd
15.55 Papist poisid
16.00 Lastetuba
16.15 Kati ja Mimmu
16.25 Kiisud, edasil
16.30 Kõige suurem sõber
17.00 Lola Pikk-kõrv
17.05 Beni ja Holly väike
kuningriik
17.15 Susapusa Okidos
saladused
18.30 Lastetuba
18.40 Rõõmutirts
18.45 Siimuke
18.55 Ajaränd
19.20 Aktuaalne kaamera
19.30 Oktonaudid
19.35 Teadus kolme minutiga
20.50 Hetk ajaloos
21.00 Meie Aja Kunst
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Žiguliga Venemaal
22.05 Dries
23.40 Ohtlik lend
00.40 Kaardimaja
01.34 ERR.ee uudised

N 14. detsember

06.55 Terevisioon
08.55 Hercule Poirot
09.50 Terevisioon
11.55 Pealtnägija
12.45 Foorum
13.50 OP
14.20 Töörööbikud
14.45 Reformatsioon 500
15.20 Loomaart doktor Mertens
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Hercule Poirot
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 4x4. Kaukaasia
20.30 Tujurikkuja 2015
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Uudishimu tippkeskus
22.10 Luonnotar
22.20 Sibelius ja Luonnotar
22.50 See on Saariaho!
23.20 Üks koorilaul
23.25 Eesti lood
23.55 Ringvaade
00.58 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid
07.05 Daltonid
07.30 Alvin ja koopaoravad
07.45 Super 4
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Osake minust
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Pilvede all
12.30 Heeringas Veenuse õlal
13.00 Suur lotokolmapäev.
Roosi-
de sõda
21.00 Heeringas Veenuse
õlal
21.30 Pilvede all
22.30 Kaht-
luse all
00.05 Vahelevõtja.
Rängad kuriteod
01.00 Surmav arsenal.
Luude linn
03.15 Reporter
04.05 Hooaeg
04.45 Rooli võim
05.15 Heeringas Veenuse õlal
05.50 Hommik lemmikutega

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Väiksed võlurid
07.05 Ämblikmees
07.30 Käsna-Kalle Kantpüks
07.55 Väiksed võlurid
08.15 Minu köök on parim
09.25 Võimalik vaid Venemaal
09.55 Kirgede torm
11.00 Vaprad ja ilusad
11.35 Top Shop
11.50 Eestit
parim pagar
12.55 Võimalik vaid Venemaal
13.55 Maitse
15.00 Saatuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad
16.30 Kirgede torm
17.35 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed.
Uudised
19.25 Seitsmesed
20.00 Üksinda kodus
3.22.05 Öö muuseumis
00.15 Saladused ja valed
01.10 Saatanlikud kodu-
aladused
02.00 Luuraja ja luuletaja
03.50 Võimalik vaid Venemaal
04.20 Seitsmesed.
Uudised
05.00 Seitsmesed
05.25 Maitse

07.00 Zou
07.10 Džungliässad
07.20 Lola Pikk-kõrv
07.25 Beni ja Holly väike kuningriik
07.35 Geronimo Stiltoni lõbusad lood
08.00 Piraatide aarde saladus
08.10 Kriksatrullid.
Õpime
joonistama
08.15 Lastetuba
08.25 Jõulutaadi suured saladused
08.30 Kati ja Mimmu
08.45 Päev, kui Henri kohtas...?
08.50 Kiisud, edasil
09.00 Ringvaade
10.00 Kolkakomissar
Sophie Haas
10.50 Žiguliga Vene-
maal
11.20 Eesti muusikavideod
11.48 ERR.ee uudised
13.55 Uus soomlane
15.05 Laskesuusatamise MK etapp
Le Grand Bornardis.
Meeste sprint
16.30 Ajaränd
16.55 Kriksatrullid.
Õpime
joonistama
17.00 Lastetuba
17.10 Tuutu ja Potsu
17.25 Beni ja Holly väike kun-
ingriik
17.35 Susapusa Okidos
17.45 Piraatide aarde saladus
18.00 Geronimo Stiltoni lõbusad lood
18.25 Jõulutaadi suured saladused
18.30 Lastetuba
18.40 Piparkoogimehike
18.55 Ajaränd
19.20 Aktuaalne kaamera
19.30 Ajavaod.
Ärimehed
20.00 Picasso – ühe inimese inventuur
20.55 Ta-
sub teada
21.00 Eesti lood
21.30 Kultuuriuudised
21.35 5 grammi sisemist rahu
22.25 Plekktrumm
23.10 Hakkab jälle pihta
23.40 Eesti vabaks!
Rokifestival, mis ei lõppenud
00.45 ERR.ee uudised

R 15. detsember

06.55 Terevisioon
08.55 Hercule Poirot
09.50 Terevisioon
11.55 Suud puhtaks
13.20 Uudishimu tippkeskus
13.50 Luonnotar
14.05 Sibelius ja Luonnotar
14.35 See on Saariaho!
15.05 Üks koorilaul
15.10 Minuscul
15.20 Doktor Martin
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Hercule Poirot
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Töörööbikud
20.30 Wend Weis
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Inspektor George Gently
23.10 Pealtnägija
00.00 Ringvaade
01.00 Minu pere
01.32 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid
07.05 Daltonid
07.30 Alvin ja koopaoravad
07.45 Super 4
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Osake minust
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Saage tuttavaks
14.00 Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küla-
detektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Osake minust
19.00 Reporter
19.55 Kuldvillak
20.30 Roaldi sügis
21.30 Nädalalõpp
Kanal2ga maiuspälad
23.00 Mä-
lupokker
00.00 Pearahakütt
02.15 Reporter
03.05 Surmav arsenal.
Luude linn
05.15 Huumoriõhtu
Hilton Park Hotellis

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Väiksed võlurid
07.05 Ämblikmees
07.30 Käsna-Kalle Kantpüks
07.55 Väiksed võlurid
08.15 Minu köök on parim
09.25 Võimalik vaid Venemaal
09.55 Kirgede torm
11.00 Vaprad ja ilusad
11.35 Top Shop
11.50 Eestit
parim pagar
12.55 Võimalik vaid Venemaal
13.55 Maitse
15.00 Saatuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad
16.30 Kirgede torm
17.30 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed.
Uudised
19.25 Seitsmesed
20.00 Üksinda kodus
3.22.05 Öö muuseumis
00.15 Saladused ja valed
01.10 Saatanlikud kodu-
aladused
02.00 Luuraja ja luuletaja
03.50 Võimalik vaid Venemaal
04.20 Seitsmesed.
Uudised
05.00 Seitsmesed
05.40 Maitse

07.00 Susapusa Okidos
07.10 Beni ja Holly väike kuningriik
07.20 Pörsas Peppa
07.25 Rõõmutirts
07.35 Geronimo Stiltoni lõbusad lood

Isa traksid

JÄRJELUT

KAUKO KOSUNEN

Tõlkinud Katrin Ringeveidt

Sõdurid juhatasid meid majja. Läksime teisele korrusele ja astusime tohutu suurde saali. Seal oli juba lapsi ees ja tuli muudkui juurde. Kehva soome keelt kõnelev sõdur käskis meil pampudest söögikraam välja võtta. Riided võisid sinna jääda. Kotid pidime seina äärde rivi asetama. Kõrvaltoa uks avati ja meid juhutati sisse. Vaatepilt võttis jalad nõrgaks. Ruumis seisid hõrgutistega kaetud lauad. Seal oli leiba, võid, juustu, mitut sorti vorsti ja kuhjade kaupa keedetud kanamune. Joogiks sai piima, teed ja uut maiust – kakaod. Magustoiduks pakuti tuttavaks saanud puuvilju. Saalis liikus naisi, neil olid ilusad valged kleidid ja nad aitasid meid. Me ei osanud Olliga säärasest peost unistadagi. Hommikusöök kestis kaua ja me pugisime ilmselgelt rohkem, kui vaja. Mulle tundus veider, et keegi meie õgimist ei piiranud. Naised kandsid naeratades söögikraami juurde. Einestanud, siirdusime teise saali tagasi. Igaüks võttis oma

pambu ning tüdrukud ja poisid saadeti eri ruumidesse. Meie, poisid, marssisime avarasse riietusruumi. Kõigile anti suur kangast kott, kuhu riided panna. Mõtle sin, kas enam oma riideid näen- gi.

Astusime määratu suurde pesutuppa. Kraane oli oma paar- kümme ja neist tuli kuuma ja külma vett. Ma polnud kunagi varem duši all käinud. Juuksed ja keha kästi sisse seebitada ja korralikult puhtaks loputada. Mõned poisid pelgasid ja tegid katset jalga lasta. Duširuumis valvasid sõdurid meie pesemist, nii kui keegi vigurdama hakkas, nabiti natist kinni ja kutsuti korra- le. Pärast pesu saime saunalinad, mis talle kästi hoida.

Kõigile jagati valged öösärgid. Oli piinlik tüdrukute riideid sel- ga ajada, aga teha polnud midagi – käsk oli käsk. Olli otsustas algul, et tema kleiti selga ei pa- ne. Aga kui üks sõdureist tema poole suundus, hakkas poisil ki- re. Olime enda meelest alanda- tud. Oleks targem olnud koju jää- da? Viimane kui isiklik asi oli ära võetud. Järel vaid vana nimesilt, mis kaelas rippus. Sellel seisis ni-

mi ja Soome aadress. Nimesilti pidi hoidma. Kui see kaoks, tu- leks paksu pahandust. Katsusin seda mitu korda päevas ja kont- rollisin, et Olli oma alles oleks. Saime sussid jalga ja marssisi- me edasi.

Siirdusime järgmisse tuppa, kus meid ühekaupa kõrvalka- binetti suunati. Toas oli arst ja soome keelt kõnelev naine. Mi- nul kästi öösärk seljast võtta. Alastus oli piinlik, eriti vähivöö- ra naise ees. Mees uuris mind igast kandist. Juuksedki kammis läbi, otsis ilmselt täisid. Neid mul ei olnud, ema oli selle eest aina hoolt kandnud. Mees päris koduse olukorra kohta, milli- seid haigusi olen põdenud. Rää- kis sin talle viga saanud käest. Se- da katsudes teatas arst, et käsi paraneb jõudsalt. Viimaks võt- tis ta süstla ja käskis tagumi- ku urvakile ajada. Siis torkas ta nõela kannikasse. See ei tei-

nud haiget. Seejärel võttis ta tei- se süstla ja torkas mulle selga, labaluude vahele. See tegi va- lu, pisarad tulid silma. Surusin hambad huulde, et mitte nut- ma hakata.

Siis kästi öösärk selga tõm- mata ja arst patsutas mulle õla- le, öeldes: „Välkommen till Sve- rigel!” („Tere tulemast Rootsil!” – toim.) Ei mõistnud nende sõna- de tähendust, aga see kõlas kau- nilt. Mind viidi järgmisse tuppa, kus oli teisigi süsti saanud pois- se. Hiljem saabus sinna ka Olli. Vennas oli tõsine ja sõnas:

„Kurat, küll see seljastist te- gi valu, aga ma ei hakanud lõu- gama.”

„Ära, vennas, vannu, ole ra- hul sellega, et siin hea olla on,” vastasin Ollile.

Vähehaaval sai tuba lapsi täis. Kõigi nimesildid kontrolli- ti ja anti toa numbriga paberi- tükk. Kontrollisin, et minu ja Ol- li numbrid samad oleksid.

Magamistuba oli suur, mööb- liks paar lauda, riidekappide rivi ja narid. Igaüks sai endale mää- ratud aseme. Olime Olliga samal naril, Olli koht oli alumisel lavat- sil. Vennas soostus lahkelt mi-

nuga vahetama, kuna minu käsi tegi sedavõrd valu, et ronimine kõne alla ei tulnud. Olime maal, suurest aknast paistsid paar ma- ja, põllud ja mets.

Kõik kamandati vooditesse ja kardinad tõmmati ette. Sama kehvalt soome keelt pursisv sõ- dur ütles, et aeg on teha lõuna- uinak. Toas pidi kaks tundi va- gusi olema, kuni tuleb äratus.

Sõduri lahkudes valitses toas vaikus. Õige pea hakkas kuuldu- ma sosistamist. Igal pool arutati, millal ja kuhu edasi läheme. Kee- gi teadis rääkida, et kõik kodu- desse ei saa ja peavad jääma las- tekodudesse. Tuttav Pudasjärve poiss oli kuulnud, et kui maale saadetakse, peab seal metsatööd tegema. Kutti see ei heidutanud, kuna ta oli vanaisaga metsatöö- del käinud.

Vähehaaval sosin lõppes ja ta- sane hingamine võttis maad. Mi- na magada ei suutnud. Mõlesin päevasündmustele. Minu mee- lest oli siin range kord ja meid saadeti paigast paika kui karja. Kaugemal kuuldus tihkumist. Siit ja sealt ohkeid, nuuksatusi, unepominat ja paar tasast kärtsu.

Järgneb

KULTUURITEATED

● TERVIS JA SPORT

Fra Mare Day Spa basseini- ja saunapark avatud iga päev 13–22; kl 19 vesiaerobika. Day Spa pilet E–N 10,50 €; R–P 14 €. **Eripakkumine** – kohvi-šokolaadi- mähis 56 €; maniküüri ja pediküüri komplekshooldus 39 €; näomassaaž ja mask 30 €. Broneerimine tel 472 4612 ja 472 4600, spa@framare.ee.

Spaahotelli Laine vee- ja sauna- keskus avatud E–L kl 6–9 (3 €), 13–22 (7–10 €), P 6–9 (3 €), 9–22 (10 €). Treeningusaal avatud iga päev kl 6–22 (4 €). Täpsem teave ja broneerimine tel 472 4414.

● TANTSUÕHTUD

Fra Mare À LA CARTE restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2): P–N 12–23 ja R, L 12–24. L, 9. dets kl 20.30 tantsuõhtu, män- gib ans Coco. 20. detsembrini Aust- ria gumeepakkumised. 24. dets jõu- luõhtu buffeet 22 € in. 31. dets svin- gipidu / Anna Curly Band 85 € in. Broneeri laud tel 503 7289. Tel 472 4605. Vt framare.ee.

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11) P–N 12–23, R–L 12–24. L, 9. dets kl 20 tantsuõhtu, mängib Urmas Kop- pel. R, 15. dets kl 20 tantsuõhtu, an- sambel Ragnar & Co. L, 16. dets kl 20 tantsuõhtu, ansambel Principial. P, 31. dets ansambel Maasikad, DJ Fe- lix ja Zahira kõhutantsijad. Pilet koos õhtusöögiga 90 €. Broneeri kohad tel 506 8652.

● KINO

Haapsalu kultuurikeskuses 11. dets kl 19 „Basmati Blues”, pilet 4 €. 12.–13. dets kl 17.15; 10. dets kl 12 „Paddingtoni seiklused 2”, pilet 3 €. 12.–13. dets kl 19.30 „Mehetapja/ Süütu/Varri”, pilet 4 €.

● KONTSERT

Haapsalu kultuurikeskuses 14. dets kl 19 Joulujazz 2017. Hernan Romero, Kestutis Vaininis, Carmen Estevez (USA–Leedu–Hispaania), pilet 10 € Piletilevis, 15 € kohapeal. 15. dets kl 15 jõulukontsert Haapsalu ja Läänemaa eakatele. Kabareelaulud – Kädy Plaas, Marko Matvere, Marje Lohuaru, tasuta.

● TEATER

Haapsalu kultuurikeskuses 14. dets kl 19 Tõnis Niinemets power- up comedy „Homme on tänal 2.0”, piletid 17 ja 15 € Piletilevis. 16. dets kl 11 lastelavastus „Appi- ap- pi, kass läks kappi?!”; pilet 9 ja 6 € Fienta.com, 11 ja 7 € kohapeal.

● LAAT

Haapsalu kultuurikeskuses 16. dets kl 10–16 jõululaat.

● KULLAMAAL

Kullamaa kultuurimajas 9. det- sembril kell 18 Siiri Känd kontsert- programmis „Jõulude ootel”. Kau- neid jõululaule meilt ja mujalt. Kontsert kõigile tasuta.

● ERA TULEB KÜLLA

Haapsalu lasteraamatukokku (F. J. Wiedemanni 11) tuleb 12. det- sembril kell 13 külla Eesti kirjan- dusmuuseumi Eesti rahvaluule ar- hiiv (ERA). Pille Kippar, Anu Korb, Jüri Metssalu ja Mari Sarv tutvus- tavad arhiivi Läänemaa kaastöölisi, välitöid, virtuaalseid kasutusvõima- lusi, Matsalu kohalugusid ja Koluve- re lossi mitut nägu. Seminar toimub koostöös Lääne maakonna keska- raamatukoguga. Info Anu Korb, tel 508 9035.

● RAAMATUKOGU

Läänemaa keskraamatukogu: lugemissaal, avalik internetipunkt ja kojulaenutuse osakond (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) avatud E–R 10–18, L 10–15. P suletud. Igal laupäeval kell 11 on lasteraamatukogus jutuhoonnik. Raamatulaenutuspunkt sotsiaalma- jas (Kastani 7) avatud T 14–17 ja R 11–14. Vaata www.lib.haapsalu.ee.

● MUUSEUMID

Hanila muuseum avatud ettetelli- misel. www.hanilamuuseum.ee.

Rannarootsi muuseum on suletud remondi tõttu.

Iloni Imedemaa teemakeskus (Kooli 5) on avatud K–P 11–17. www.salm.ee. P, 24. ja P, 31. det- sembril suletud.

Raudtee- ja sidemuuseum R–P 11–16. www.salm.ee. P, 24. ja P, 31. detsembril suletud.

Haapsalu raekoda (Kooli 2) on avatud K–P 11–17. www.salm.ee. P, 24. ja P, 31. detsembril suletud.

Haapsalu piiskopilinnuse muu- seum on suletud. Endiselt on ava- tud linnuse suur õu ja mänguväljak. Toomkirik on avatud R–P 11–15. Giidituurid: linnus@salm.ee; 518 4664. P, 24. ja P, 31. det- sembril suletud.

Ants Laikmaa majamuuseum ja park (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula v): K–P 11–16. www.salm.ee. P, 24. ja P, 31. detsembril suletud.

Lihula muuseum avatud ettetelli- misel. Info muuseum@lihula.ee või tel 523 4303.

Rõude muuseum on avatud ette- teatamisel telefonil 5683 1203. Muuseumis näitus „Silmskootud esemed”.

● NÄITUSED

Lasteraamatukogu (Wiedeman- ni 11) E–R 10–18, L 10–15. Ridala põhikooli keraamikaringi õpilastö- de näitus „Dinosaurused”. Näitus „Maailma parim Astrid!”.

Maie kunstipood (Posti 2): E–R 10–18, L 10–15 Haapsalu ja Lää- nemaa kunstnike müüginäitus.

Kullamaa kultuurimaja galeriis näitus „Eesti lipu ja Eesti rahvari- de lugu”.

Spaahotelli Laine fuajeeväljal (Sadama 9/11) Ennu Põldma foto- näitus „Linnaloodus (Haapsalu) 2”.

Keskraamatukogu (Posti 3): luge- missaali fuajees Vello Taimre foto- näitus „Kreeka mosaiik”.

Haapsalu kunstikooli gale- riid (Jaani 2): Haapsalu kunsti- kooli majagalerii ajutiselt suletud 1.12.2017–8.12.2018. Näituse „Ka- russell” külastamine kunstikooli lah- tiolekuaegadel E–R 15–19, v.a pü- hade ajal või erikokkuleppel.

www.le.ee

TEATED

ELEKTRIKATKESTUSED

Elektrivõrgu hoolduse ja remondi tõttu on elektrikatkestus:

11. dets kl 9.30–13 Lennu aj;

11. dets kl 14–15 Borbi aj;

12. dets kl 8.30–16 Valgi, Taime aj;

12. dets kl 10–13 Virtsus Mere pst 1, Tallinna mnt 3–21 (paari- tud nr-d), 4 ja 6;

12. dets kl 10–14 Torni aj;

12. dets kl 10–15.30 ja 13. dets kl 9.30–15.30 Kurgu, Vatu, Ramsholmi aj;

12. dets kl 14–15 Virtsus Kaare 3, 5, 7, 16, Tallinna mnt 22, 24, 26, 28, 30, 32, 33, 33a, Tööstuse 8, 9, Kase, Mäe, Vee tn;

13. dets kl 10–13 Polleri, Järise, Äädi, Putku, Petaluse aj;

13. dets kl 14–16 Lõo, Juhani, Undi, Tupesaare, Nootsi, Nehatu aj;

14. dets kl 9–12 Rimu, Laide, Posti, Kärneri, Kullametsa, Kopli- välja, Mõtte, Rindoja aj;

14. dets kl 13–16 Hipodroomi, Niinemäe, Vetsilla, Laasma, Päri, Kruusa, Alma, Pärna, Vana- kopli, Lemmiküla, Pähkula aj.

Loodame teie arusaamisele ja mõist- vale suhtumisele.

Imatra Elekter AS

JÕULULAAT

Kõmsi rahvamajas on 17. detsembril kell 10.

Info ja müügikohtade broneerimine tel 525 3236, www.facebook.com/KomsiRM

Eesti rahvatantsu ja rahvamuusika selts lööb lokku!

9. detsembril algusega kell 17 on Haapsalu kultuurikeskuses Eesti rahvatantsu ja rahvamuusika seltsi aastapäevakontsert, kus antakse üle valdkonna aastatunnustused – Lokulauad.

Esinevad Haapsalu kandi noored rahvamuusikud ja rahvatantsijad:

Haapsalu põhikooli 3.–4. klassi tantsurühm Rüblikud, Haapsalu linna algkooli 5. klassi tantsurühm Tagurpidi, Haapsalu põhikooli 7. klassi tantsurühm Tantsulust II, Haapsalu põhikooli 8.–9. klassi tantsurühm Tantsulust I, Läänemaa ühisgümnaasiumi Läki Tantsule segarühm ja neiduderühm ansambel Nelja Tuule Kotkad C. Kreegi nimelise Haapsalu muusikakooli Risti rahvamuusikud ja rahvapil- liansambel Pille Viive Marleen ja Mattias Metsalu

Kohapeal on ka: rahvatantsujuhtide kooli 2013. aasta lõpetanute rahvatantsurühm, rahvatantsurühm West, rahvatantsurühm Koidupuna, Tallinna huvikeskuse Kullo tantsuansambel Sõleke, tantsuansambel Sõprus

Kontsert on tasuta.

Toetavad Haapsalu linn ja Eesti kultuurkapital www.eers.ee

ÖNNITLUS

SILVI OLLIMAA

80

Kallist naabrinaist õnnitlevad Tiitu ja Maimu.

SA Läänemaa haigla jõululõuna

SA Läänemaa haigla ootab pensionipõlve pidavaid endisi töötajaid jõululõunale 19. detsembril algusega kell 15 Läänemaa haigla söögisaalis.

Registreerimine 15. detsembrini tel 472 5801.

SA Läänemaa haigla

13. detsembril kell 11–13 Haapsalu kultuurikeskuses

Eesti–Soome jalatsivabriku naturaalnahast ja lambavillavoodriga talvejalatsite müük. Hinnad soodsad!

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.

Toimetis 473 7222,

kuulutused ja reklaam 473 7111,

e-post info@le.ee

Kodulehekülj: www.le.ee

Peatoimetaja

Andrus Karnau

Toimetajad Kaie Ilves, Lemmi Kann,

Kaire Reiljan, Urmas Lauri, Tarmo Öuema

Reklaam reklaam@le.ee

Küljendaja Tiina Liiv

Korrekto Heli Tammik

Fotograaf Arvo Tarmula

Kuulutuste vastuvõtja

Merilin Sellik

Reklaamitoimetajad Ave Tapner, Alar Birk

Raamatupidaja Vilma Hõovel

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504

Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud

Printallis

Pangakontod

Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,

SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

MÜÜK

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Autoraadiod ja kôlarid. Autoalarimid. Rauduksed. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

Müüa soodsalt sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid ja boilerid. Paigaldus. Pottsepatööd. Tel 505 4355.

Müüme põranda-, voodri- ja ehituslaudu mitmes laiuses. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Küttepuid, kuiv või toores, nii lahtiselt kui ka võrgus. Kõdusõnnik 30 kg. Tel 523 8852, 473 3301. Tammaru farm, www.tg.ee.

Kuivad pakitud kütteklotsid ja kaminapuud ning pakitud turba- ja puidubrikett. Kohalevedu tasuta. Tel 523 8503.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalaudu. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Küttepuid müük (lehtpuu). Pikkus 30 cm, 40 cm ja 50 cm vastavalt ostja soovile. Hind alates 28 €/rm. Tame alates 5 rm. Hind koos kohaleveoga Haapsalu linna piires. E–R kl 9–17. Tel 5668 1436.

Müüa 3 m küttepuid. Kohalevedu. Tel 505 3786.

Müüa küttepuid. Hall lepp al 28 €/rm, segapuu al 28 €/rm, must lepp al 32 €/rm ja kask al 35 €/rm. Metsakuiv okaspuu al 35 €/rm. Vedu hinnas. Halu pikkus vastavalt ostja soovile. Tel 5666 0431.

Kvaliteetne puidubrikett 960 kg, alus 172 €; Premium pellet 990 kg, alus 199 €. Kojuvedu hinna sees. Tel 5891 5954.

Müüa uus ääremõrd, 1,5 m sügav, koos karjaaedadega. Valmistatud Hiiumaal. Hind 1100 eurot. Tel 5850 4167.

Olevi Puukool OÜ müüb alates 13. detsembrist Haapsalu turul hapukapsast ja kvaliteetset toidukartulit.

OST

Ostame kaua seisnud, remonti vajavad, metalli hinnaga autod. Hind kuni 200 €. Tel +372 5893 3306.

Musta ja värvilise vanametalli kokkuost aadressil Tööstuse 11, Haapsalu. www.rauaspets.ee. Teave tel 5837 6276.

Lihula antiigiäri ostab parima hinnaga vanavara, kunsti, kulda, hõbedat, märke, rahasid, raamatuid ja muud. Tühjendusostud majapidamisse lõpetamisel. Tel 5691 5347.

Vanametalli ost ning olme- ja ohtlike jäätmete vastuvõtt Pulpalääl Läänemaa jäätmejaamas. Tõstukauto teenus, metalli lõikamine. E–R kl 9–17, L 9–14. www.feralmet.ee. Tel 5668 1436.

KINNISVARA

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Posti 21, Haapsalu, www.aarete.ee

KINNISVARATEHINGUD ja **HINDAMINE.** Tel **473 4376.**

Silvi Merilo – 522 9958
Kairit Merilo – 506 6996

Posti 18, Haapsalu.

Võtame müüki teie KINNISVARA. Kokkuleppel kliendiga kohene väljaost. ott@apslund.ee, tel 506 9600.

Ostame põllu-, heina- ja metsamaad. Parim hind. Tel 506 9600.

Ostan Haapsalus remonti vajava 1–3toalise korteri. Sobib ka ahjuküttega. Kiire tehing. Tel 5613 3677.

TÖÖPAKKUMINE

Kastani köök pakub tööd kokale.

Töö on graafiku alusel ja vajadusel pakume väljaõpet. Lisainfo annikastani@hotmail.ee ja tel 5656 9419.

Haapsalu Kaubamaja Konsumi köök pakub tööd kokale. Vajadusel väljaõpe kohapeal. Lisateave kook@hty.ee; tel 472 0626.

TEENUS

Matusebüroost, Kooli 4, E–R 9–15, matuseteenused: auto, puusärgid, ristid, pärjad, kimbud, hauakivid ja -plaadid. Tel 473 7210, 514 6239. Matuseteenused Lihulas tel 5373 0448.

Telerite ja elektroonika remonditöökoda Haapsalus Lihula mnt 27 (autobaas). Avatud tööpäeviti 9–18 ja laupäeval 9–14. Tel 473 3055, 5557 4519.

Ohtlike ja suurte puude raie. Arboristiteenused. Tel 504 7811.

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldusteenus. Tel 5347 7919.

Ohtlike puude eemaldamine ning okste ja võsa lõikus. Töötame 7 päeva nädalas. Välismaal omandatud pikaaegne kogemus. Soodne hind ja kiire teenus. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373. Randy

Ehitusfirma R&O Ehitus OÜ. Kõik ehitus- ja remonditööd: fassaadid, katused, terrassid, saunad, korrusmajade trepikojad jm. Valmistame, müüme ja paigaldame ka lisaplekke. Tel 5857 5060. www.lihulaehitus.ee.

Tootja Läänemaal valmistab klaasplastist septikuid ja mahuteid. Kaev- ja planeerimistööd kopplaaduriga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

Elav muusika teie mis tahes peole! Teeme sündmuse toredaks ja meelde jäävaks! Tel 501 1696, www.syltament.ee.

Asrex OÜ teeb ehitus- ja remonditööd. Meeldivat koostööd soovides Asrex OÜ. Tel 5622 6716, info@asrex.ee, www.asrex.ee.

Professionaalse tekstiilipesuri rent. Pihustiga puhastusseadet saab efektiivselt kasutada polstri puhastamiseks või plekkide eemaldamiseks vaipadelt. Hinnas pesuvahendit 1 vaiba, 1 diivani ja 1 autosalongi jagu. Päevarent 22 eurot. Info tabiremont@gmail.com.

Transporditeenus kaubikuga Renault Master. Kaubaruumi pikkus 3,7 m, kõrgus 1,82 m, laius 1,6 m, kandevõime 1300 kg. Hind linnas 15 €/t, linnast väljas 0,50 €/km. Tellimine tel 5555 5055.

Rakkekaevude puhastamine ja remont. Rõngaste vahetamine ja kaevupealsete ehitus. Tel 557 4792.

Kaevetööd (alates 15.12) 20T ekskavaatoriga. Võimalik ka muu ehitustehnika. Tel 5645 4278.

AUTOD

Ostan UAZ 457 või 469 esikardaani. Tel 512 9636.

METS

PROMETS OÜ ostab metsa- ja põllumaad ning kasvava metsa raieõigust. Tel 5591 9930, e-post info@promets.ee.

OÜ Landeker ostab **metsakinnistuid.** Tel **511 0415** ja **517 9866.**

- Ostame kasvavat ja vimastatud võsa.
- Ostame metsakinnistuid (lagedaks raiutud) ja raieõigusi.
- Eemaldame ohtlikke puid.

E-post info@pjforest.ee
Tel +372 5604 0794

PJ Forest OÜ

LOOMAD

HAAPSALU LOOMAKLIINIK
Posti 5. E–R kl 10–18.
Pood E–R 9–18, L 10–14.
Tel 473 5566, 5694 5545.

MITMESUGUST

Kaardid ennustavad, helista tel 900 1727, kogenud ennustajad 24 t, ka mobiiltelefonilt, h 1,09 €/min.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

TEADE

Austatud Läänemaa eakad!

Läänemaa eakate jõulukontsert on reedel, 15. detsembril algusega kell 15 Haapsalu kultuurikeskuse saalis. Meile esinevad Marko Matvere ja Kädi Plaas varieteelauludega. Kontsert on tasuta. Avatud on puhvet.

Läänemaa pensionäride ühenduse juhatus

Linnamäe Lihatööstus on pikkade traditsioonidega, üks vanimaid ulukilihatoodete ja lihatoodete valmistajaid Eestis, mis alustas tegevust 1987. aastal. Linnamäe Lihatööstuse põhitegevusalad on ulukite kokkuost, ulukiliha, veise- ja sealiha toodete valmistamine ja turustamine. Enamik Linnamäe Lihatööstuse toodangut müüakse Eesti turul. Samal ajal tegeleb ettevõtte aktiivselt ekspordiga.

Otsime oma meeskonda

EKSPORDISPETSIALISTI,

kelle peamised tööülesanded on ekspordi arendamine, uute klientide leidmine ja kliendisuhete hoidmine.

Töökirjeldus:

- uute klientide leidmine, praeguste koostöösuhete hoidmine/arendamine
- müügitelemuste kasvatamine/analüüsimine
- aktiivne müügitegevus, messidel osalemine, lepingute sõlmimine, klientide külastamine
- müügiaruandlus

Nõudmised kandidaadile:

- varasem kogemus ekspordi või müügi valdkonnas
- positiivne ellusuhtumine
- kohusetundlikkus ja hea pingetaluvus
- väga hea suhtlus- ja eneseväljendusoskus
- heal tasemel inglise ja soome keele oskus
- autojuhiload

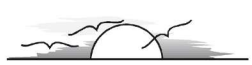
Ettevõtte pakub:

- head töökeskkonda
- töökohal vajalikke vahendeid
- konkurentsivõimelist töötasu pluss tulemustasut
- vastutusrikast ja väljakutseid pakkuvat tööd
- võimalust olla ettevõtte kasvustrateegia elluviija

Töökoht asub Läänemaal Lääne-Nigula vallas Uugla külas. Tööle asumise aeg kokkuleppel.

Kandideerimiseks palume saata oma CV ja sooviavaldus märgusõnaga „Ekspordispetsialist“ 1. jaanuarini indrek@linnamae.eu või helistada 512 9638.

Toimetus avatud E-R 8.30-17

Me südamets sa ikka elad, jääd mõttes meie keskele.

Lahkus meie kallis ema, vanaema ja vanavanaema **AINO NIINEMETS** 3.10.1935–7.12.2017

Leinavad omaksed

Ärasaatmine kolmapäeval, 13. detsembril kl 11 kodus. Lahkunu tuhastatakse.

Õo kui hommikuks muutus, tuli rahu ja vaikus. Üks värvav vaid vaikselt paotus ja seejärel igavesti suleti. Sa läksid ütlema head aega, sa läksid ära, jätsid meid üksinda.

Kallist abikaasat, vanaisa ja vanavanaisa **ARDI VOLDOFI** jäävad leinama lesk ja lapselapsed peredega.

Mälestust hella Sa pälv, pälv, austust, sõnu häid. Mälestuste kauneid jälgi meie hinge Sinust jäi.

Armsad Meida, Helery, Marily ja Alary, sügav kaastunne kalli abikaasa, vanaisa ja vanavanaisa **ARDI VOLDOFI** kaotuse puhul.

Õde Meida abikaasaga ning Ülde, Sirje ja Harry lastepere dega

Tuul puude ladvus tasa liigub, me väikes leinas langetame pea...

Armas õpetaja **MAIMU KLISS.**

Leinavad Taebla 8klassilise kooli 1963. aasta lõpetanud

Mälestame **MAIMU KLISSI** ja avaldame südamliliku kaastunnet lähedastele.

AS Torf

Avaldame südamliliku kaastunnet Lehte Rebasele armsa venna **HEINRICH EVERTI** surma puhul.

Lihula baptisti kogudus

Südamlil kaastunne Aljale lastega abikaasa, isa ja vanaisa **HEINRICH EVERTI** kaotuse puhul.

Prk Jugapuu

Avaldame kaastunnet Merlele ja Meelisele perega **HEINRICH EVERTI** kaotuse puhul.

Prk Kariler, Kruusing ja Jakobson

Südamlil kaastunne Valdole perega isa ja vanaisa **HEINRICH EVERTI** surma puhul.

Kanni ja Elvi

Mälestame abivalmis ja töökas naabrimeest **HEINO KINKUST** ja avaldame kaastunnet Hellele elukaaslase surma puhul.

Naabrid ja Irja

Südamlil kaastunne Maidule ja Salmele poja ning Meelisele venna **JAANUS KIRSI** surma puhul.

Elvi, Milvi ja Raivo pered

Avaldame kaastunnet Kaja Jõesaarele **isa** kaotuse puhul.

Töökaaslasel Liisist

Südamlil kaastunne Õiele perega kalli abikaasa, isa, vanaisa ja vanavanaisa **JAAN PEEDI** lahkumise puhul.

Kaire perega

Mälestame **TIINA-REET KOPPELMAAD** ja avaldame kaastunnet lähedastele. Endised kolleegid Turba ja Riisipere raamatukogust ning Harju maakonna-raamatukogust

Südamlil kaastunne Kaja Nurmsile ema **AINO NIINEMETSA** kaotuse puhul.

SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus

Mälestame **ARDI VOLDOFI.** Südamlil kaastunne lesk Meidale ja tütre lastele peredega.

Prk Kaunimäe

Kõikjal jälgi su töödest ja tegudest, mida loomad sa aastate reas.

MAIMU KLISS

Legendaarset Õpetajat mälestavad endised kolleegid ja sõbrad Taebla koolist.

Langetame pea kalli klassijuhataja **MAIMU KLISSI** mälestuseks ja avaldame kaastunnet lähedastele.

Taebla kooli 1975. a lend

Südamlil kaastunne Jonne Berggrenile kalli **õe** kaotuse puhul.

Lääne maavalitsus

Avaldame kaastunnet Meidale abikaasa ning lastelastele ja õele vanaisa ja venna **ARDI VOLDOFI** surma puhul.

Elgi, Kaidi, Janek, Katrin, Timo ja Taavi

Reakuulutus (kuni 4 rida): tööpakkumine, mets, kinnisvara, koolitus ja auto 4,50 €, alates 4. korrast 3,60 €; müük, loomad, teenus, ost, mitmesugust ja soovin üürida 3,30 €, alates 4. korrast 2,70 €; töötamine 2,10 €. Kood 1 €. Raamiga kuulutus 1,02 €/cm², logoga 1,20 €/cm², kordus 20% soodsam. Leinakuulutus 10,50 €, topeltsuuruses 18 € ja matuseade (topeltsuuruses) 10,50 €. Õnnetus: väike 10,50 € ja topeltsuuruses 18 €. Tänuavaldus 10,50 €. Teated 0,66 €/cm²; raamitult 0,78 €/cm². Kuhu minna 0,42 €/cm². Kirikuteated 12 € kuus kogudus. Avatud E–R kl 8.30–17, tel 473 7111, faks 473 7040, e-post info@le.ee

URMAS LAURI

Jüriöö teatejooks jõudis kultuuripärandi nimistusse

Tänavu 50. korda peetud Kullamaa jüriöö teatejooks on nüüd kantud Eesti vaimse kultuuripärandi nimistusse. „Eks ta ju natuke naljakas ole, teised tiki-vad ja laulavad, aga meil on jooks,” ütles jooksu peakorraldaja Mai Jõevee jüriöö jooksu jõudmise kohta kultuuripärandi nimekirja. Tema sõnul on tegemist pool sajandit järjepidevalt toimunud ettevõtmisega.

Kullamaal hakati jüripäeval teatejooksu korraldama 1968. aastal Kullamaa kooli kehalise kasvatuse õpetaja Vello Sirelpuu eestvõttel. 1973. aastast siiani korraldab seda Kullamaa kooli endine kehalise kasvatuse õpetaja Mai Jõevee. Tema sõnul osalevad jooksul eelkõige kooliõpilased. Jõevee sõnul kulus jooksu kandmiseks kultuuripärandi nimekirja terve aasta asjaajamist.

KAIRE REILJAN

ILMAENNUSTUS

MUJAL MAAILMAS

(9. detsembril)
Helsingi 3°
Rooma 11°
Kairo 20°
Sydney 21°
New York -1°

Täna Läänemaal

Pilves selgimistega olulise sajuta ilm. Kohati sajab vihma ja lörtsi. Puhub lõuna- ja kagutuul 6–12, rannikul kuni 15, puhanguti 20 m/s. Õhutemperatuur on 2 kuni 4 kraadi.

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	öö päev	Teisipäev	öö päev	Kolmapäev	öö päev
0°...3°	-2°...0°	-4°...4°	2°...3°				
kagu-, lõunatuul 5–12 (17) m/s	lõuna-, kagutuul 4–10 m/s	kagu-, lõunatuul 7–12 (16) m/s	muutlik tuul 7–13 (17) m/s				

LUMBAR
ENERGY WOOD

OSTAME

- kasvavat võsa
- vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
- leht- ja okaspuu küttepuid
- lepa enamusega metsakinnistuid

reigo@lumber.ee
tel 5342 0379 | www.lumber.ee

1 kuu	9,00 eurot
2 kuud	18,00 eurot
3 kuud	23,10 eurot
4 kuud	30,80 eurot
5 kuud	38,50 eurot
6 kuud	46,20 eurot

LÄÄNE ELU TELLIMISHINNAD

www.le.ee tel 473 7222

Uued hinnad kehtivad alates 1.11.2017

7 kuud	53,90 eurot
8 kuud	61,60 eurot
9 kuud	69,30 eurot
10 kuud	77,00 eurot
11 kuud	84,70 eurot
12 kuud	92,40 eurot

LÄÄNE-EESTI ARENDUSKESKUS

TULE LÄÄNE-EESTI ARENDUSKESKUSE ARENDUSJUHIKS

Arendusjuhi tööülesanded on

- maakonna arengu kavandamine ja suunamine (arengustrateegia ja -kavade koostamine koostöös omavalitsuste arendusspetsialistide ja valdkondlike spetsialistidega);
- maakonna arengu seire, vajalike uuringute, analüüside kavandamine ja tellimine;
- maakondlik arendusalane võrgustikutöö;
- sihtasutuse arendusosakonna juhtimine;
- maakondlike ühisprojektide algatamine ja vajadusel eestvedamine;
- riigi regionaalarengu programmide jt toetusvahendite rakendamises osalemine;
- maakonna turundus;
- välissuhtlus ja -koostöö (koostööorganisatsioonid ja sõpruslepingud, väliskoostööprojektid).

OOTAME SIND kandideerima, kui Sul on:

- kõrgharidus
- väga hea eesti keele oskus nii kõnes kui ka kirjas
- inglise keele oskus nii kõnes kui ka kirjas ametisõnavara valdamisega
- ametikohal vajalike arvutiprogrammide kasutamise oskus (tekstitöötluse ja tabelarvutuse kontoritarkvara, PowerPoint, Delta)
- koostöövalmidus ja väga hea suhtlusoskus

Kasuks tuleb:

- töökogemus projektide koostamisel ja juhtimisel
- arengukavade koostamise kogemus
- tööülesannete täitmiseks vajalike õigusaktide tundmine

OMALT POOLT PAKUME Sulle:

- huvitavat ja pinget pakkuvat tööd
- tööalaseid täiendkoolitusi
- stabiilset töötasu

Tööle asumise aeg: hiljemalt veebruar 2018

Kandideerimiseks saada oma CV, sh õppe-, teadus- või loometegevusega seonduv info koos palgasooviga digiallkirjastatuna hiljemalt 18. detsembril meiliaadressil lov1@lov1.ee. Kandideerida saab ka CV keskuse kaudu.

LÄÄNE-EESTI ARENDUSKESKUS

TULE LÄÄNE-EESTI ARENDUSKESKUSE JUHIKS

SA juht on üksuse strateegiline juht ja maakonna omavalitsuste koostöö esindusisik

SINU ÜLESANDED on juhtida sihtasutuse tööd; esindada maakonna omavalitsusüksuste ühishuve maakonnas; hoolitseda maakonna tervikliku ja tasakaalustatud arengu eest; esindada maakonna omavalitsuste ühishuve suhetes vabariigi presidendi, riigikogu, vabariigi valitsuse, riigiasutuste, organisatsioonide ja välispartneritega; vastutada maakonna sümboolse kasutamise, teenetemärkide väljaandmise eest; koordineerida sihtasutuse asutatud asutuste ja organisatsioonide ning kohalike omavalitsuste koostööd maakonnas; korraldada ja koordineerida eri valdkondade koostööd (maakondlikud koostöökogud/ümarlauad, tunnustusüritused, konkursid jms); juhtida MTÜ Läänemaa omavalitsuste liidu tegevusi, hallata maakonna infokanaleid.

OOTAME SIND kandideerima, kui Sul on magistrikraad ning vähemalt kolm aastat meeskonnajuhtimise kogemust avalikus sektoris, Sul on Euroopa Liidu ja teistest fondidest vahendite taotlemise edukad kogemused; valdad võõrkeelt, oled hea suhtleja ning eestvedaja avalike huvide elluviimisel.

OMALT POOLT PAKUME Sulle võimalust saada osa muudatuste juhtimise protsessist ning põnevat ja vaheldusrikast tööd; tulemusliku töö eest väärilist tasu.

Tööle asumise aeg: hiljemalt veebruar 2018

Kandideerimiseks saada oma CV, sh õppe-, teadus- või loometegevusega seonduv info koos palgasooviga digiallkirjastatuna hiljemalt 18. detsembril meiliaadressil lov1@lov1.ee.

Kandideerida saab ka CV keskuse kaudu.